

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 182 (XXVI) — Nr. 775

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Vineri, 24 octombrie 2014

SUMAR

Nr.	Pagina	Nr.	Pagina
DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE			
Decizia nr. 461 din 16 septembrie 2014 asupra obiecției de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 111/2011 privind comunicațiile electronice	2–9	nr. 674/252/2012 privind aprobarea formularului de prescripție medicală electronică pentru medicamente cu și fără contribuție personală în tratamentul ambulatoriu și a Normelor metodologice privind utilizarea și modul de completare a formularului de prescripție medicală electronică pentru medicamente cu și fără contribuție personală în tratamentul ambulatoriu	17–18
Opinie separată	9	ACTE ALE AUTORITĂȚII NAȚIONALE DE REGLEMENTARE ÎN DOMENIUL ENERGIEI	
Decizia nr. 462 din 17 septembrie 2014 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 13 alin. (2) teza a doua, art. 83 alin. (3) și art. 486 alin. (3) din Codul de procedură civilă	10–16	2.667. — Decizie pentru aprobarea Contractului-cadru de vânzare/cumpărare a energiei electrice tranzacționate pe piața centralizată pentru serviciul universal	19–24
ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE			
1.209/669. — Ordin al ministrului sănătății și al președintelui Casei Naționale de Asigurări de Sănătate pentru modificarea Ordinului ministrului sănătății și al președintelui Casei Naționale de Asigurări de Sănătate		ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE	
		Decizia nr. 18 din 15 septembrie 2014 (Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală)....	25–32

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 461

din 16 septembrie 2014

asupra obiecției de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 111/2011 privind comunicațiile electronice

Augustin Zegrean	— președinte
Valer Dorneanu	— judecător
Toni Greblă	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Puskás Valentin Zoltán	— judecător
Tudorel Toader	— judecător
Mihaela Senia Costinescu	— magistrat-asistent-șef

1. Pe rol se află soluționarea obiecției de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 111/2011 privind comunicațiile electronice, obiecție formulată de Avocatul Poporului, în temeiul prevederilor art. 146 lit. a) din Constituție și art. 15 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale.

2. Sesizarea de neconstituționalitate a fost transmisă cu Adresa nr. 6.835 din 9 iulie 2014, a fost înregistrată la Curtea Constituțională cu nr. 3.093 din 9 iulie 2014 și constituie obiectul Dosarului nr. 695A/2014.

3. În **motivarea obiecției de neconstituționalitate** autorul susține că dispozițiile legii criticate sunt contrare art. 147 alin. (4) din Constituție, întrucât soluția legislativă referitoare la obligația de a stoca datele cu caracter personal pentru o perioadă de 6 luni de la data reținerii acestora este afectată de un viciu de constituționalitate din perspectiva considerentelor reținute în Decizia Curții Constituționale nr. 1.258/2009. Se arată, în esență, că referitor la termenul de stocare a datelor cu caracter personal, Curtea Constituțională a arătat, în considerentele deciziei sale, că obligația de reținere a datelor, pe o perioadă de 6 luni, reglementată de Legea nr. 298/2008, cu titlu de excepție sau derogare de la principiul protejării datelor cu caracter personal și al confidențialității lor, prin natura, întinderea și domeniul ei de aplicare, goleşte de conținut acest principiu, fiind de natură să afecteze, chiar și pe cale indirectă, exercițiul drepturilor sau al libertăților fundamentale, în speță al dreptului la viață intimă, privată și de familie, al dreptului la secretul corespondenței și al libertății de exprimare, într-o manieră ce nu corespunde cerințelor stabilite de art. 53 din Constituția României. În consecință, autorul sesizării apreciază că Parlamentul are obligația de a respecta cele stabilite de Curtea Constituțională în considerentele și dispozitivul deciziei pronunțate în materie.

4. În ceea ce privește atingerea adusă principiului garantării și ocrotirii vieții intime, familiale și private de către autoritățile publice, și principiului proporționalității prevăzut expres de art. 53 alin. (2) din Constituție, Avocatul Poporului consideră, în acord cu jurisprudența Curții Constituționale, că instituirea unei reguli în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal, și anume aceea a reținerii acestora în mod continuu, pe o perioadă

de 6 luni de la momentul interceptării lor este de natură să golească de conținut art. 26 din Constituție. Prin urmare, reglementarea unei obligații pozitive care privește limitarea în mod neconținut a exercițiului dreptului la viață intimă, familială și privată aduce atingere esenței acestuia. Persoanele fizice, utilizatori în masă ai serviciilor de comunicații electronice sau de rețele publice de comunicații, sunt supuse în permanență acestei ingerințe în exercițiul drepturilor lor. Or, în materia drepturilor personale, regula este aceea a garantării și respectării acestora, respectiv a confidențialității, statul având, în acest sens, obligații majoritar negative, de abținere, prin care să fie evitată, pe cât posibil, ingerința sa în exercițiul dreptului sau al libertății. Obligația legală care impune reținerea în mod continuu a datelor cu caracter personal transformă însă excepția de la principiul protejării efective a dreptului la viață intimă, familială și privată în regulă absolută. Pe cale de consecință, se impune examinarea în cauză a respectării principiului proporționalității, o altă cerință imperativă necesar a fi respectată în cazurile de restrângere a exercițiului unor drepturi sau libertăți fundamentale, prevăzută expres de art. 53 alin. (2) din Constituție.

5. Se mai susține că legea criticată are o largă aplicabilitate — practic, asupra tuturor persoanelor fizice utilizatoare ale serviciilor de comunicații electronice destinate publicului sau de rețele publice de comunicații, astfel că nu poate fi considerată ca fiind conformă prevederilor din Constituție și din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale referitoare la garantarea drepturilor la viață intimă, familială și privată. Drepturile individuale nu pot fi exercitate *in absurdum*, ci pot constitui obiectul unor restrângeri care sunt justificate în funcție de scopul urmărit.

6. Referitor la încălcarea art. 1 alin. (5) din Constituție, Avocatul Poporului precizează că dispozițiile constituționale instituie o obligație generală, impusă tuturor subiecților de drept, inclusiv puterii legiuitoare, care, în activitatea de legiferare, trebuie să respecte Legea fundamentală a țării și să asigure calitatea legislației. Este evident că, pentru a fi aplicat în întelesul său, un act normativ trebuie să fie precis, previzibil și totodată să asigure securitatea juridică a destinatarilor săi. Or, Legea pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 111/2011 privind comunicațiile electronice nu reglementează criteriile obiective pe baza cărora trebuie stabilită durata stocării datelor cu caracter personal, astfel încât să fie garantată limitarea sa la strictul necesar. Mai mult, legea criticată nu prevede garanții suficiente care să permită asigurarea unei protecții eficiente a datelor față de riscurile de abuz, precum și față de orice accesare și utilizare ilicită a datelor cu caracter personal.

7. În concluzie, Avocatul Poporului solicită Curții Constituționale să constate neconstituționalitatea Legii pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului

nr. 111/2011 privind comunicațiile electronice, în ansamblu său, în raport cu art. 1 alin. (5), art. 26, art. 53 alin. (2) și art. 147 alin. (4) din Constituția României.

8. În conformitate cu dispozițiile art. 16 alin. (2) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, sesizarea a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, precum și Guvernului, pentru a comunica punctul lor de vedere.

9. **Președintele Camerei Deputaților** a transmis prin Adresa nr. 2/3.963/4 septembrie 2014, înregistrată la Curtea Constituțională cu nr. 4.006 din 4 septembrie 2014, punctul său de vedere, în care se arată că sesizarea de neconstituționalitate este neîntemeiată. În argumentare se arată că prevederile legale criticate întrunesc cerințele de precizie, claritate și lipsă de echivoc ale reglementării, cerințe la care Curtea Constituțională face referire în Decizia nr. 1.258/2009, fiind determinată cu exactitate sfera acelor date necesare identificării persoanelor fizice sau juridice utilizatoare.

10. Președintele Camerei Deputaților apreciază că, întrucât prelucrarea datelor cu caracter personal are o funcție de identificare, îi sunt în mod expres aplicabile prevederile Legii nr. 677/2001 pentru protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date, cu modificările și completările ulterioare. Aceste date se bucură așadar de un regim de protecție normativă adecvat, dezvoltat, în baza fundamentelor constituționale, prin lege, astfel cum impune Legea fundamentală. Așa fiind, prin legea criticată este reglementat exercițiul unor drepturi în vederea concilierii proporționale a acestora, într-o societate democratică pluralistă, cu exercițiul altor drepturi și libertăți ale cetățenilor, la care se face referire în art. 53 alin. (1) din Constituție, precum și cu imperativul apărării ordinii publice și a securității naționale, prevăzut în același articol.

11. Se mai arată că nici încălcarea art. 1 alin. (5) din Constituția României nu poate fi susținută, deoarece legea adoptată nu încălcă principiul legalității. Dimpotrivă, ea stabilește într-o manieră clară, precisă, previzibilă și predictibilă, un cadru juridic bine definit care ține de domeniul luptei împotriva criminalității organizate și în mod special a celei cu caracter transfrontalier, precum și a actelor de terorism. Din această perspectivă teleologică, este evident că normele criticate se află în deplină concordanță cu principiul proporționalității, pe care orice acțiune a statului trebuie să îl respecte, inclusiv cea de normare. Astfel, scopul prevederilor criticate — rezultatul lor mediat — respectă necesara relație de adecvare atât cu rațiunile de facto și de jure care au justificat adoptarea lor, cât și cu obiectul lor — rezultatul lor imediat —, câtă vreme constă în crearea unui climat de normalitate și siguranță civică menit să asigure protecția populației, a bunurilor materiale și valorilor structurante ale societății democratice, printre care se numără siguranța individuală, în contextul specific național.

12. **Președintele Senatului și Guvernul** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra obiecției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând obiecția de neconstituționalitate, raportul judecătorului-raportor, punctul de vedere al Camerei Deputaților, dispozițiile Legii pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 111/2011 privind comunicațiile electronice, precum și prevederile Constituției, reține următoarele:

13. Curtea a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. a) din Constituție și ale art. 1, art. 10,

art. 15, art. 16 și art. 18 din Legea nr. 47/1992, să se pronunțe asupra constituționalității prevederilor legale criticate.

14. Obiectul controlului de constituționalitate, astfel cum rezultă din sesizarea formulată, îl constituie dispozițiile Legii pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență nr. 111/2011 privind comunicațiile electronice, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 925 din 27 decembrie 2011. Prevederile legale reglementează înregistrarea utilizatorilor de cartele preplătite, colectarea și stocarea datelor utilizatorilor de servicii de comunicații, condițiile de realizare a operațiunilor tehnice specifice și responsabilitățile corespunzătoare ce revin furnizorilor de servicii de comunicații electronice, instituirea unor sancțiuni pentru încălcarea unor obligații prevăzute de lege. De asemenea, legea criticată instituie în sarcina persoanelor juridice care pun la dispoziția publicului puncte de acces la internet atât obligația de a identifica utilizatorii conectați la aceste puncte de acces, cât și obligația de a stoca pentru o perioadă de 6 luni de la data reținerii acestora a datelor cu caracter personal, obținute prin reținerea datelor de identificare ale utilizatorului sau a numărului de telefon, prin plata cu cardul bancar sau orice altă procedură de identificare care asigură direct sau indirect cunoașterea identității utilizatorului.

15. Dispozițiile constituționale pretins a fi încălcate sunt cele ale art. 1 alin. (5) referitoare la obligația respectării legii și a supremației Constituției, art. 26 privind viața intimă, familială și privată, art. 53 alin. (2) referitor la restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți și ale art. 147 alin. (4) privitoare la efectele deciziilor Curții Constituționale.

16. În scopul soluționării obiecției de neconstituționalitate, Curtea apreciază necesar un scurt istoric al legislației europene și naționale referitoare la materia reținerii și păstrării datelor generate sau prelucrate în legătură cu furnizarea serviciilor de comunicații electronice accesibile publicului sau de rețele de comunicații publice.

17. Astfel, în scopul asigurării liberei circulații a datelor cu caracter personal în cadrul Uniunii Europene, instituțiile europene au adoptat mai multe documente juridice sau norme de recomandare prin care s-a solicitat statelor membre să protejeze drepturile și libertățile persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal, în special dreptul la viață privată.

18. La nivelul Uniunii, păstrarea și utilizarea datelor în scopul aplicării legii au fost abordate pentru prima dată de **Directiva 97/66/CE** a Parlamentului European și a Consiliului din 15 decembrie 1997 privind prelucrarea datelor cu caracter personal și protecția vieții private în sectorul telecomunicațiilor. Această directivă a prevăzut pentru prima dată posibilitatea ca statele membre să adopte astfel de măsuri legislative dacă este necesar pentru protecția securității publice, a apărării sau a ordinii publice, inclusiv a bunăstării economice a statului, atunci când activitățile se referă la securitatea statului și la aplicarea dreptului penal.

19. Un document important din această perspectivă îl constituie **Directiva 2002/58/CE** a Parlamentului European și a Consiliului din 12 iulie 2002 privind prelucrarea datelor personale și protejarea confidențialității în sectorul comunicațiilor publice (Directiva asupra confidențialității și comunicațiilor electronice) în temeiul căreia sunt armonizate dispozițiile în domeniu ale statelor membre, în vederea asigurării unui nivel echivalent de protecție a drepturilor și libertăților fundamentale, mai ales a dreptului la confidențialitatea datelor personale, în domeniul prelucrării de date personale în sectorul comunicațiilor

electronice și a liberei circulații a acestor date și a serviciilor aferente în interiorul Uniunii. Principiul general aplicabil impus de directivă stabilește că aceste date privind traficul, generate de utilizarea serviciilor de comunicații electronice trebuie să fie șterse sau trecute în anonimat atunci când nu mai sunt necesare pentru transmiterea unei comunicații, cu excepția cazului în care, și numai atât timp cât, acestea sunt necesare pentru facturare sau atunci când a fost obținut consimțământul abonatului sau al utilizatorului.

20. Aceeași directivă precizează că, în anumite condiții, statele membre pot limita domeniul de aplicare al acestui principiu, prin reglementarea unor restricții necesare, adecvate și proporționale, proprii unei societăți democratice, impuse de garantarea siguranței naționale, apărare, siguranță publică sau prevenirea, cercetarea, detectarea și urmărirea penală a infracțiunilor sau a utilizării neautorizate a sistemelor de comunicații electronice. În acest sens, în **Concluziile Consiliului de Justiție și Afaceri Interne din decembrie 2002** s-a apreciat că este esențial ca statele membre să adopte un regim juridic unitar și armonizat, care să îndeplinească condițiile impuse de realizarea echilibrului între interesul personal și interesul social, în consens cu principiile generale necesare funcționării unui stat de drept.

21. Ulterior a fost adoptată **Directiva 2006/24/CE** a Parlamentului European și a Consiliului din 15 martie 2006 privind păstrarea datelor generate sau prelucrate în legătură cu furnizarea serviciilor de comunicații electronice accesibile publicului sau de rețele de comunicații publice și de modificare a Directivei 2002/58/CE. Cadru legal reglementat de această directivă se referă numai la acele date generate sau prelucrate ca urmare a unei comunicații sau a unui serviciu de comunicații și nu se referă la date care să reprezinte și conținutul acestor informații.

22. În temeiul art. 14 din Directiva 2006/24/CE, Comisia Europeană a întocmit un raport către Consiliu și către Parlamentul European — **COM(2011) 225 final din 18 aprilie 2011**, în care a analizat aplicarea directivei de către statele membre și impactul acesteia asupra operatorilor economici și a consumatorilor. În acesta se precizează că „Ponderea utilizatorilor de telefonie mobilă care folosesc servicii preplătite variază în UE. Unele state membre au susținut că, în special atunci când sunt achiziționate într-un alt stat membru, cartelele SIM preplătite, ai căror posesori nu sunt identificați, ar putea fi, de asemenea, utilizate de persoane implicate în activități infracționale ca mijloc de evitare a identificării în cursul cercetării penale. Șase state membre (Danemarca, Spania, Italia, Grecia, Slovacia și Bulgaria) au adoptat măsuri care necesită înregistrarea cartelor SIM preplătite. Acestea și alte state membre (Polonia, Cipru, Lituania) au susținut opțiunea adoptării de măsuri la nivelul U.E. pentru înregistrarea obligatorie a identității utilizatorilor de servicii preplătite. **Eficacitatea acestor măsuri naționale nu a fost dovedită.** Au fost evidențiate limitări potențiale, de exemplu, în cazurile de furt de identitate sau atunci când cartela SIM este achiziționată de un terț ori atunci când un utilizator activează serviciul de roaming prin conectarea cu o cartelă cumpărată într-o țară terță. **În general, Comisia nu este convinsă de necesitatea de a acționa în acest domeniu la nivelul U.E.**”

23. În anul 2008, Directiva 2006/24/CE a fost transpusă în legislația națională prin **Legea nr. 298/2008** privind reținerea datelor generate sau prelucrate de furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului sau de rețele publice

de comunicații, precum și pentru modificarea Legii nr. 506/2004 privind prelucrarea datelor cu caracter personal și protecția vieții private în sectorul comunicațiilor electronice, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 780 din 21 noiembrie 2008. Însă, în urma efectuării controlului de constituționalitate declanșat prin invocarea unei excepții de neconstituționalitate, legea a fost declarată neconstituțională prin **Decizia Curții Constituționale nr. 1.258 din 8 octombrie 2009**, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 798 din 23 noiembrie 2009.

24. A doua transpunere a Directivei 2006/24/CE a fost realizată în anul 2012, prin **Legea nr. 82/2012** privind reținerea datelor generate sau prelucrate de furnizorii de rețele publice de comunicații electronice și de furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 506/2004 privind prelucrarea datelor cu caracter personal și protecția vieții private în sectorul comunicațiilor electronice, lege republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 211 din 25 martie 2014. *Legea nr. 82/2012 nu conține nicio prevedere referitoare la cartelele SIM preplătite sau la conectarea la punctele de acces la internet puse la dispoziția publicului.*

25. Directiva 2006/24/CE a fost declarată nevalidă prin **Hotărârea din 8 aprilie 2014 a Curții de Justiție a Uniunii Europene**, pronunțată în cauzele conexe C-293/12 — *Digital Rights Ireland LTD împotriva Minister for Communicatios, Marine and natural Resources și alții* și C-594/12 — *Kartner Landesregierung și alții*. Prin hotărârea pronunțată, instanța europeană a constatat că directiva analizată încalcă dispozițiile art. 7, art. 8 și art. 52 alin. (2) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, care consacră dreptul la respectarea vieții private, dreptul la protecția datelor cu caracter personal și principiul proporționalității.

26. Recent, în urma efectuării controlului de constituționalitate al Legii nr. 82/2012, prin **Decizia nr. 440 din 8 iulie 2014**, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 653 din 4 septembrie 2014, Curtea Constituțională a constatat neconstituționalitatea legii interne.

27. Curtea observă că Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 111/2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 925 din 27 decembrie 2011, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 140/2012, reglementează materia cu caracter general a comunicațiilor electronice. Ordonanța de urgență transpune o serie de directive care reglementează autorizarea rețelelor și serviciilor de comunicații electronice (Directiva 2002/20/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 7 martie 2002), cadru de reglementare comun pentru rețelele și serviciile de comunicații electronice (Directiva 2002/21/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 7 martie 2002), accesul la rețelele de comunicații electronice și la infrastructura asociată, precum și interconectarea acestora (Directiva 2002/19/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 7 martie 2002), serviciul universal și drepturile utilizatorilor cu privire la rețelele și serviciile electronice de comunicații (Directiva 2002/22/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 7 martie 2002), precum și alte directive prin care s-au modificat și completat actele normative menționate mai sus. Ordonanța de urgență reglementează, în principal, drepturile și obligațiile furnizorilor de rețele și de servicii de comunicații electronice, regimul resurselor limitate, drepturile utilizatorilor finali, serviciul universal, obligațiile furnizorilor de rețele și servicii de comunicații electronice cu putere semnificativă pe piață.

28. Guvernul României, inițiatorul proiectului de lege pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 111/2011 privind comunicațiile electronice, lege supusă prezentului control de constituționalitate, a avut în vedere completarea cadrului legislativ în materia comunicațiilor electronice. Schimbările preconizate prin noua reglementare vizează înregistrarea utilizatorilor de cartele preplătite, identificarea utilizatorilor conectați la punctele de acces de internet puse la dispoziție de persoanele juridice, colectarea și stocarea datelor utilizatorilor de servicii de comunicații, condițiile de realizare a operațiunilor tehnice specifice și responsabilitățile corespunzătoare ce revin furnizorilor de servicii de comunicații electronice, termenul de păstrare a datelor cu caracter personal, precum și instituirea unor sancțiuni pentru încălcarea unor obligații prevăzute de lege. Inițiativa legislativă a fost motivată de necesitatea adoptării unor măsuri care să faciliteze activitățile de cercetare penală ori cele pentru cunoașterea, prevenirea și contracararea riscurilor ori amenințărilor la adresa securității naționale.

29. Cu privire la măsurile propuse, Consiliul Legislativ a avizat favorabil proiectul de lege prin **Avizul nr. 353 din 7 iulie 2014**, dar a semnalat existența mai multor acte normative care reglementează acest domeniu, în principal, Legea nr. 506/2004 privind prelucrarea datelor cu caracter personal și protecția vieții private în sectorul comunicațiilor electronice, precum și Legea nr. 82/2012 privind reținerea datelor generate sau prelucrate de furnizorii de rețele publice de comunicații electronice și de furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 506/2004 privind prelucrarea datelor cu caracter personal și protecția vieții private în sectorul comunicațiilor electronice. Consiliul Legislativ a remarcat că unele norme din proiect sunt similare cu cele din Legea nr. 82/2012, rezultând astfel o dublă reglementare. Ca atare, având în vedere obiectul de reglementare al proiectului de lege supus avizării, precum și dispozițiile Legii nr. 82/2012, a supus analizei inițiatorului posibilitatea regândirii actului normativ ca un proiect de modificare și completare a respectivei legi, considerând că, în caz contrar, aplicarea prevederilor sale ar fi de natură a crea dificultăți tehnice și practice. Proiectul de lege a fost însă adoptat de Parlamentul României, în formă inițiată de Guvern.

30. *Premisele controlului de constituționalitate.* Deși legea criticată are ca obiect de reglementare modificarea cadrului normativ general cu privire la comunicațiile electronice, din examinarea argumentelor prezentate de inițiatorul proiectului de lege în „*Expunerea de motive*”, a avizului Consiliului Legislativ, precum și a modificărilor operate prin dispozițiile legii, rezultă că, *în realitate, actul normativ completează cadrul legislativ privind reținerea datelor generate sau prelucrate de furnizorii de rețele publice de comunicații electronice și de furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului, cadru reglementat prin Legea nr. 82/2012.* Sub acest aspect, Curtea Constituțională constată maniera defectuoasă în care legiuitorul a înțeles să aplice normele de tehnică legislativă necesare elaborării actelor normative, norme prevăzute expres de Legea nr. 24/2000.

31. Cu privire la dispozițiile Legii nr. 82/2012, în urma efectuării controlului de constituționalitate, prin Decizia nr. 440 din 8 iulie 2014, Curtea a constatat neconstituționalitatea acestui act normativ, în ansamblu, întemeindu-și soluția pe următoarele considerente de principiu: „*prevederile art. 26, art. 28 și art. 30 din Constituție reglementează dreptul la viață intimă, familială și privată, secretul corespondenței, precum și libertatea de*

exprimare, condiții în care obiectul de reglementare al legii criticate intră în sfera de protecție a acestor texte constituționale. Legea criticată, antamând probleme ce țin de protecția drepturilor constituționale invocate, reprezintă o intervenție legislativă în sfera acestora, motivată chiar de scopul acestei legi, care coincide, la nivel național, cu cel al Directivei 2006/24/CE și constă în prevenirea, descoperirea și cercetarea infracțiunilor grave de către organele de urmărire penală, instanțele de judecată și organele de stat cu atribuții în domeniul siguranței naționale, scop pe deplin realizat prin legea supusă controlului de constituționalitate.

Analizând dispozițiile Legii nr. 82/2012, precum și considerentele de principiu cuprinse în Hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene din 8 aprilie 2014, prin care Directiva 2006/24/CE a fost declarată nevalidă, și în Decizia Curții Constituționale nr. 1.258 din 8 octombrie 2009, Curtea reține că acestea sunt aplicabile, în principiu, și Legii nr. 82/2012.

În primul rând, ingerința în drepturile fundamentale privind viața intimă, familială și privată, secretul corespondenței și libertatea de exprimare este de o mare amploare și trebuie considerată ca fiind deosebit de gravă, iar împrejurarea că păstrarea datelor și utilizarea lor ulterioară sunt efectuate fără ca abonatul sau utilizatorul înregistrat să fie informat cu privire la aceasta este susceptibilă să imprime în conștiința persoanelor vizate sentimentul că viața lor privată face obiectul unei supravegheri constante.

În al doilea rând, datele care fac obiectul reglementării, deși au un caracter predominant tehnic, sunt reținute în scopul furnizării informațiilor cu privire la persoana și viața sa privată. Chiar dacă, potrivit art. 1 alin. (3) din lege, aceasta nu se aplică și conținutului comunicării sau informațiilor consultate în timpul utilizării unei rețele de comunicații electronice, celelalte date reținute, având ca scop identificarea apelantului și a apelatului, respectiv a utilizatorului și a destinatarului unei informații comunicate pe cale electronică, a sursei, destinației, datei, orei și duratei unei comunicări, a tipului de comunicare, a echipamentului de comunicație sau a dispozitivelor folosite de utilizator, a locației echipamentului de comunicații mobile, precum și a altor «date necesare» — nedefinite în lege —, sunt de natură să prejudicieze manifestarea liberă a dreptului la comunicare sau la exprimare. În concret, datele avute în vedere conduc la concluzii foarte precise privind viața privată a persoanelor ale căror date au fost păstrate, concluzii ce pot viza obiceiurile din viața cotidiană, locurile de ședere permanentă sau temporară, deplasările zilnice sau alte deplasări, activitățile desfășurate, relațiile sociale ale acestor persoane și mediile sociale frecventate de ele. Or, o atare limitare a exercițiului dreptului la viață intimă, familială și privată și la secretul corespondenței, precum și a libertății de exprimare trebuie să aibă loc într-o manieră clară, previzibilă și lipsită de echivoc, astfel încât să fie îndepărtată, pe cât posibil, eventualitatea arbitrarului sau a abuzului autorităților în acest domeniu.

În al treilea rând, legea criticată nu cuprinde norme clare și precise cu privire la conținutul și aplicarea măsurii reținerii și utilizării, așa încât persoanele ale căror date au fost păstrate să beneficieze de garanții suficiente care să asigure o protecție eficientă împotriva abuzurilor și a oricărui acces sau utilizări ilicite. Astfel, legea nu prevede criterii obiective care să limiteze la strictul necesar numărul de persoane care au acces și pot utiliza ulterior datele păstrate, că accesul autorităților naționale la datele stocate nu este condiționat, în toate cazurile, de controlul prealabil efectuat de către o instanță sau de o entitate administrativă independentă, care să limiteze acest acces și

utilizarea lor la ceea ce este strict necesar pentru realizarea obiectivului urmărit. Garanțiile legale privind utilizarea în concret a datelor reținute nu sunt suficiente și adecvate pentru a îndepărta teama că drepturile personale, de natură intimă, sunt violate, așa încât manifestarea acestora să aibă loc într-o manieră acceptabilă.” (paragrafele 53, 54, 55, 56 și 57)

32. Mai mult, analizând mecanismul reținerii datelor generate sau prelucrate de furnizorii de rețele publice de comunicații electronice și de furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului, Curtea a distins două etape, prima fiind aceea a reținerii și stocării datelor, iar cea de-a doua, aceea a accesului la aceste date și a folosirii lor. Astfel, „Reținerea și stocarea datelor, care în mod firesc este prima operațiune din punct de vedere cronologic, revine, ca obligație, furnizorilor de rețele publice și de servicii de comunicații electronice destinate publicului. Această operațiune este una tehnică, fiind realizată automat în baza unor programe informatice atâta timp cât legea prevede obligația furnizorilor desemnați de lege de a reține respectivele date. Întrucât atât potrivit Directivei 2006/24/CE, cât și conform Legii nr. 82/2012, scopul reținerii și stocării este unul general, urmărindu-se garantarea siguranței naționale, a apărării, precum și prevenirea, cercetarea, detectarea și urmărirea penală a infracțiunilor grave, reținerea și stocarea nefiind legate și determinate de un caz concret, apare ca evident caracterul continuu al obligației furnizorilor de rețele publice de comunicații electronice și a furnizărilor de servicii electronice de a reține aceste date pe întreaga perioadă prevăzută expres de cadrul normativ în vigoare, respectiv pe o perioadă de 6 luni, conform Legii nr. 82/2012. De asemenea, în această etapă, fiind vorba exclusiv de reținerea și stocarea unei mase de informații, identificarea ori localizarea celor care sunt subiecții unei comunicații electronice nu se realizează în concret, aceasta urmând a avea loc abia în a doua etapă, după ce este permis accesul la date și utilizarea acestora.

Curtea apreciază că tocmai datorită naturii și specificului primei etape, din moment ce legiuitorul consideră necesară reținerea și stocarea datelor, prin ea însăși doar această operațiune nu contravine dreptului la viață intimă, familială și privată, ori secretului corespondenței. Nici Constituția și nici jurisprudența Curții Constituționale nu interzic stocarea preventivă, fără o ocazie anume a datelor de trafic și de localizare, cu condiția însă ca accesul la aceste date și utilizarea lor să fie însoțite de garanții și să respecte principiul proporționalității.” (paragrafele 59 și 60).

33. Având în vedere modificările propuse prin legea supusă în prezent controlului de constituționalitate, argumentele reținute de Curte în fundamentarea soluției de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii nr. 82/2012, precum și faptul că, în ceea ce privește mecanismul de reținere a datelor, dispozițiile criticate vizează prima etapă a reținerii și stocării datelor de către furnizorii de telefonie mobilă cu cartele preplătite, respectiv de către furnizorii de puncte de acces la internet, Curtea urmează a analiza în ce măsură considerentele Deciziei nr. 440 din 8 iulie 2014 sunt incidente și în prezenta cauză.

34. *Analiza dispozițiilor criticate.* Articolul I pct. 1 din lege prevede completarea dispozițiilor art. 4 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 111/2011 referitoare la definirea unor termeni, cu trei definiții, pct. 55, 56 și 57, astfel „55. date necesare pentru identificarea unui abonat sau utilizator — numărul de telefon ori identificatorul serviciului de comunicații cu plata în avans sau cu plata ulterioară, împreună cu numele, prenumele și codul numeric personal, seria și numărul

documentului de identitate, respectiv țara emitentă — în cazul cetățenilor străini —, denumirea și codul de identificare fiscală — în cazul persoanelor juridice, precum și numele, prenumele și codul numeric personal al reprezentantului legal al persoanei juridice, după caz;

56. identificatorul serviciului — codul unic de identificare alocat unui serviciu de acces la internet ori la un serviciu de comunicații, inclusiv prin internet;

57. document de identitate — cartea de identitate, cartea electronică de identitate, pașaportul sau permisul de conducere.”

35. Prin Decizia nr. 1.258 din 8 octombrie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 798 din 23 noiembrie 2009, Curtea Constituțională reținea că „lipsa unei reglementări legale precise, care să determine cu exactitate sfera acelor date necesare identificării persoanelor fizice sau juridice utilizatoare, deschide posibilitatea unor abuzuri în activitatea de reținere, prelucrare și utilizare a datelor stocate de furnizorii serviciilor de comunicații electronice destinate publicului sau de rețele publice de comunicații. Limitarea exercițiului dreptului la viață intimă și la secretul corespondenței și a libertății de exprimare, de asemenea, trebuie să aibă loc într-o manieră clară, previzibilă și lipsită de echivoc, astfel încât să fie îndepărtată, pe cât posibil, eventualitatea arbitrariului sau a abuzului autorităților în acest domeniu”.

36. Prin norma criticată, legiuitorul a reglementat expres datele necesare pentru identificarea unui abonat sau utilizator, prevăzând, pe lângă nume/denumire și numărul de telefon ori identificatorul serviciului de comunicații, codul numeric personal, seria și numărul documentului de identitate și țara emitentă, în privința persoanelor fizice, respectiv codul de identificare fiscală, în privința persoanelor juridice. Trebuie subliniat faptul că obligația reținerii codului numeric personal, a seriei și numărului documentului de identitate, respectiv a codului de identificare fiscală necesare pentru identificarea unui abonat sau utilizator nu era prevăzută de Legea nr. 82/2012, baza de date constituită conform prevederilor art. 4 din această lege referindu-se, atât în cazul rețelelor de telefonie fixă și de telefonie mobilă, cât și în cazul serviciilor de acces la internet, poșta electronică și telefonie prin internet, doar la numărul de telefon, precum și la numele și adresa abonatului sau ale utilizatorului înregistrat. Așa fiind, din perspectiva argumentelor reținute de Curte în Decizia nr. 1.258 din 8 octombrie 2009, criticile referitoare la claritatea și previzibilitatea normei nu mai subzistă, întrucât noua normă determină cu exactitate sfera datelor necesare identificării, însă, având în vedere suplimentarea datelor solicitate abonatului sau utilizatorului, precum și caracterul lor strict personal, dispozițiile legale modificatoare ar fi trebuit să fie completate în mod corespunzător cu prevederi care să asigure standarde sporite în materie de protecție și securitate a acestora de-a lungul întregului proces de reținere, stocare și utilizare, tocmai pentru a reduce la minimum riscul de încălcare a dreptului la viață intimă, familială și privată, secretul corespondenței, precum și libertatea de exprimare a cetățenilor. Or, Curtea constată că Legea pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 111/2011 nu operează nicio modificare în materia garanțiilor protecției acestor drepturi, astfel că motivele pe care s-a fundamentat soluția de neconstituționalitate a Legii nr. 82/2012 sunt cu atât mai justificate în această cauză.

37. Mai mult, legea dedusă controlului de constituționalitate nu numai că nu stabilește garanții și măsuri de securitate tehnice și operaționale, ci lărgeste sfera subiectelor de drept cărora le

incumbă obligația de a reține și stoca datele generate sau prelucrate de furnizorii de rețele publice de comunicații electronice și de furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului.

38. Astfel, art. 1 pct. 3 din legea criticată, referitor la completarea art. 51 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 111/2011, cu un nou alineat, alineatul (11), prevede următoarele: „(11) Achiziționarea serviciilor de comunicații electronice pentru care plata se face în avans este condiționată de completarea de către utilizator a unui formular tipizat, pe format hârtie sau în format electronic securizat, pus la dispoziție de către furnizor, cu datele personale de identificare.” În vreme ce primele 10 alineate ale art. 51 reglementează cadrul general privind conținutul contractelor încheiate între furnizori și utilizatorii finali pentru a beneficia de servicii de acces și conectare la rețele publice de comunicații electronice ori de servicii de comunicații electronice destinate publicului, deci a unor acte juridice care implică acordul de voință a celor două părți contractante (pe de o parte, operatorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului sau persoanele împuternicite să acționeze ca intermediari în operațiuni comerciale specifice — dealeri — și, pe de altă parte, persoanele fizice sau juridice beneficiari ai serviciilor prestate de aceștia), acte prin care sunt stabilite drepturi și obligații reciproce, în cazul serviciilor de comunicații electronice pentru care plata se face în avans, norma modificatoare face vorbire doar despre completarea unui formular tipizat pus la dispoziția utilizatorului de către furnizor. Or, noua reglementare este de natură a genera confuzii din cel puțin două perspective. În primul rând, norma nu determină cu exactitate sfera persoanelor care pun la dispoziție formularul tipizat și care, astfel, colectează aceste date, respectiv dacă aceasta se referă doar la furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului și la persoanele împuternicite de aceștia ca intermediari (dealeri) sau cuprinde și alți distribuitori prin intermediul cărora se vând servicii de comunicații electronice pentru care plata se face în avans (așa cum se petrece, în prezent, pe piața serviciilor de telefonie și internet preplătite), împrejurare care creează premisele săvârșirii unor abuzuri în activitatea de reținere, prelucrare și utilizare a datelor stocate. În al doilea rând nu apare cu certitudine dacă obligației ce revine utilizatorului privind completarea formularului tipizat (care reprezintă, cel puțin în aparență, un act juridic unilateral), îi corespunde sau nu o obligație corelativă din partea persoanei care colectează datele cu caracter personal de a garanta confidențialitatea, securitatea și utilizarea acestor date potrivit scopului stabilit de lege, atâta vreme cât depozitarii formularelor tipizate doar receptează aceste documente, fără a avea angajată din punct de vedere juridic vreo răspundere în acest sens. Aceasta cu atât mai mult cu cât, potrivit dispozițiilor art. 46 alin. (1) și (2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 111/2011, obligația de a lua toate măsurile tehnice și organizatorice adecvate pentru a administra riscurile care pot afecta securitatea rețelelor și serviciilor, măsuri menite să asigure un nivel de securitate corespunzător riscului identificat și să prevină sau să minimizeze impactul incidentelor de securitate asupra utilizatorilor și rețelelor interconectate, având în vedere cele mai noi tehnologii, revine doar furnizorilor de rețele publice de comunicații electronice sau de servicii de comunicații electronice destinate publicului, iar nu și altor persoane care intermediază achiziționarea serviciilor de comunicații electronice pentru care plata se face în avans.

39. O situație similară, sub aspectul nerespectării condițiilor de claritate și previzibilitate a normei, o reprezintă cea prevăzută de art. 1 pct. 4 din legea criticată, referitoare la introducerea unui nou articol în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 111/2011, art. 73², cu următorul cuprins: „(1) Persoanele juridice care pun la dispoziția publicului puncte de acces la internet sunt obligate să identifice utilizatorii conectați la aceste puncte.

(2) Identificarea prevăzută la alin. (1) se face prin reținerea datelor de identificare ale utilizatorului sau a numărului de telefon, prin plata cu cardul bancar sau orice altă procedură de identificare care asigură direct sau indirect cunoașterea identității utilizatorului.

(3) Datele cu caracter personal reținute potrivit alin. (2) se păstrează pentru o perioadă de 6 luni de la data reținerii acestora.

(4) Prelucrării datelor cu caracter personal reținute potrivit alin. (2) îi sunt aplicabile prevederile Legii nr. 677/2001 pentru protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date, cu modificările și completările ulterioare.”

40. Norma modificatoare lărgeste sfera persoanelor obligate să identifice utilizatorii serviciilor de comunicații electronice, prevăzând expres în sarcina persoanelor juridice care pun la dispoziția publicului puncte de acces la internet obligația reținerii datelor de identificare ale utilizatorilor: numărul de telefon ori identificatorul serviciului de comunicații cu plata în avans sau cu plata ulterioară; numele, prenumele și codul numeric personal, seria și numărul documentului de identitate, respectiv țara emitentă — în cazul cetățenilor străini; datele de identificare care rezultă prin plata cu cardul bancar; orice altă procedură de identificare care asigură direct sau indirect cunoașterea identității utilizatorului. Obligația de reținere este dublată de obligația de păstrare a datelor pentru o perioadă de 6 luni de la data reținerii lor.

41. În prezent, persoanele juridice care pun la dispoziția publicului puncte de acces la internet sunt persoane juridice private, în special în spații comerciale și de agrement, cafenele, restaurante, hoteluri, aeroporturi etc., sau persoane juridice de drept public — instituții publice care oferă cetățenilor accesul direct și rapid la informații de interes public (inclusiv cele distribuite pe paginile de internet proprii), precum primării, instituții de învățământ, biblioteci publice, clinici medicale, teatre etc. Instituirea în sarcina acestor persoane a obligației de a reține și de a stoca date cu caracter personal impune, în mod corelativ, reglementarea expresă a unor măsuri adecvate, ferme și neechivoce, de natură să asigure încrederea cetățenilor că datele cu vâdit caracter personal pe care le pun la dispoziție sunt înregistrate și păstrate în condiții de confidențialitate. Sub acest aspect, legea se limitează la a institui măsurile de reținere și stocare a datelor, fără a modifica sau completa dispozițiile legale cu privire la garanțiile pe care statul trebuie să le asigure în exercitarea drepturilor fundamentale ale cetățenilor. Or, cadrul normativ într-un domeniu atât de sensibil trebuie să se realizeze într-o manieră clară, previzibilă și lipsită de confuzie, astfel încât să fie îndepărtată, pe cât posibil, eventualitatea arbitrariului sau a abuzului celor chemați să aplice dispozițiile legale.

42. De asemenea, prevederea potrivit căreia identificarea se realizează prin „orice altă procedură de identificare” care asigură direct sau indirect cunoașterea identității utilizatorului constituie o reglementare imprecisă, de natură să creeze premisele unor abuzuri în activitatea de reținere și stocare a datelor de către persoanele juridice aflate în ipoteza normei.

43. Reținerea și păstrarea datelor constituie în mod evident o limitare a dreptului la protecția datelor cu caracter personal, respectiv a drepturilor fundamentale protejate constituțional referitoare la viață intimă, familială și privată, la secretul corespondenței, precum și libertatea de exprimare. O astfel de limitare poate opera însă în conformitate cu dispozițiile art. 53 din Constituție, care prevăd posibilitatea restrângerii exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți numai prin lege și numai dacă se impune, după caz, pentru apărarea securității naționale, a ordinii, a sănătății ori a moralei publice, a drepturilor și a libertăților cetățenilor, pentru desfășurarea instrucției penale, prevenirea consecințelor unei calamități naturale, ale unui dezastru ori ale unui sinistru deosebit de grav. Măsura restrângerii poate fi dispusă numai dacă este necesară într-o societate democratică, trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o, să fie aplicată în mod nediscriminatoriu și fără a aduce atingere existenței dreptului sau a libertății.

44. Or, în condițiile în care măsurile adoptate prin legea supusă controlului de constituționalitate nu au un caracter precis și previzibil, ingerința statului în exercitarea drepturilor mai sus menționate, deși prevăzută de lege, *nu este formulată clar, riguros și exhaustiv pentru a oferi încredere cetățenilor, caracterul strict necesar într-o societate democratică nu este pe deplin justificat, iar proporționalitatea măsurii nu este asigurată prin reglementarea unor garanții corespunzătoare*, Curtea constată că dispozițiile Legii pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 111/2011 privind comunicațiile electronice încalcă prevederile art. 1 alin. (5), art. 26, art. 28, art. 30 și art. 53 din Constituție. Așadar, limitarea exercițiului acestor drepturi personale în considerarea unor drepturi colective și interese publice, ce vizează siguranța națională, ordinea publică sau prevenția penală, rupe justul echilibru care ar trebui să existe între interesele și drepturile individuale, pe de o parte, și cele ale societății, pe de altă parte, *legea criticată nereglementând garanții suficiente care să permită asigurarea unei protecții eficiente a datelor față de riscurile de abuz, precum și față de orice accesare și utilizare ilicită a datelor cu caracter personal*.

45. Distinct de cele analizate mai sus, Curtea observă că, dacă în ipoteza modificărilor care vizează achiziționarea serviciilor de comunicații electronice pentru care plata se face în avans, legiuitorul a acordat un termen de 12 luni în care utilizatorii pot opta pentru menținerea serviciului și completarea formularului tipizat, sub sancțiunea suspendării serviciului furnizat la împlinirea acestui termen, în situația persoanelor juridice care pun la dispoziția publicului puncte de acces la internet, obligațiile de reținere și stocare a datelor prevăzute de lege iau naștere la data intrării în vigoare a actului normativ. Astfel, legiuitorul nu a prevăzută o normă tranzitorie, care să permită acestor din urmă persoane conformarea la noile prevederi, fără a afecta dreptul utilizatorilor de a accesa internetul în perioada de grație pusă la dispoziție.

46. În concluzie, Curtea apreciază că, deși nici Constituția și nici jurisprudența Curții Constituționale nu interzic stocarea preventivă, fără o ocazie anume, a datelor de trafic și de localizare, modalitatea prin care sunt obținute și stocate datele necesare pentru identificarea utilizatorilor serviciilor de comunicații electronice pentru care plata se face în avans, respectiv a utilizatorilor conectați la puncte de acces la internet *nu respectă condițiile impuse de principiul proporționalității, nu oferă garanții care să asigure confidențialitatea datelor cu caracter personal, aducând atingere însăși esenței drepturilor*

fundamentale referitoare la viață intimă, familială și privată și la secretul corespondenței, precum și libertății de exprimare.

47. De asemenea, Curtea reține incidența în prezenta cauză a considerentelor Deciziei nr. 440 din 8 iulie 2014, întrucât actul normativ dedus controlului de constituționalitate nu reprezintă în fapt decât o completare a dispozițiilor Legii nr. 82/2012, preluând parțial soluții legislative acolo reglementate, dar care au încetat să mai producă efecte juridice ca urmare a constatării neconstituționalității lor.

48. Așa cum s-a arătat în prealabil, deși legea criticată are ca titlatură modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 111/2011 privind comunicațiile electronice, din examinarea argumentelor prezentate de inițiatorul proiectului de lege în „*Expunerea de motive*”, precum și a modificărilor operate prin dispozițiile legii, rezultă că, în realitate, actul normativ completează cadrul legislativ privind reținerea datelor generate sau prelucrate de furnizorii de rețele publice de comunicații electronice și de furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului, cadru reglementat prin Legea nr. 82/2012. Completarea vizează lărgirea sferei stabilite de această lege privind utilizatorii de comunicații electronice ale căror date personale urmează a fi reținute și stocate, reglementând înregistrarea utilizatorilor de cartele preplătite, precum și colectarea și stocarea datelor utilizatorilor de internet prin intermediul punctelor de acces puse la dispoziție de persoane juridice. Or, maniera defectuoasă în care legiuitorul a înțeles să modifice cadrul legislativ existent generează grave probleme de interpretare și aplicare a legii — completând doar sfera persoanelor care utilizează serviciile de comunicații electronice, precum și baza de date care urmează să fie stocată pentru o anumită perioadă și impunând obligații de reținere și stocare în sarcina persoanelor juridice care pun la dispoziția publicului servicii de comunicații electronice pentru care plata se face în avans sau puncte de acces la internet —, operațiuni care se încadrează în prima etapă delimitată de Curtea Constituțională prin Decizia nr. 440 din 8 iulie 2014, aceea a reținerii și stocării datelor, legea omite să reglementeze cu privire la cea de-a doua etapă, respectiv cea referitoare la modalitatea în care vor fi accesate și utilizate aceste date. Astfel, dispozițiile modificatoare nu prevăd nicio normă de trimitere la Legea nr. 82/2012, care constituie cadrul general de reglementare a procedurilor de acces la datele reținute (tipul de date accesate, persoanele care pot solicita accesul, condițiile de autorizare, scopul în care pot fi utilizate aceste date, controlul asupra operațiunilor desfășurate etc.), și nici nu reglementează distinct, de sine-stătător, aceste proceduri. Prin urmare, legea criticată, în ansamblul său, este lacunară, confuză și, astfel, susceptibilă de a genera abuzuri în activitatea de punere în aplicare a dispozițiilor sale. Sub aceste aspecte, dispozițiile legale nu numai că relativizează garanțiile de siguranță a reținerii și păstrării datelor, neimpunând standarde corespunzătoare de asigurare a nivelului de securitate și confidențialitate care să poată fi controlate efectiv, așa cum a reținut Curtea în argumentarea soluției pronunțate prin Decizia nr. 440 din 8 iulie 2014, ci, prin lipsa oricărei reglementări cu privire la modalitatea de accesare și utilizare a datelor cu caracter personal, legea este viciată în mod iremediabil.

49. Având în vedere toate aceste argumente, Curtea apreciază că obiecția de neconstituționalitate având ca obiect dispozițiile Legii pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență nr. 111/2011 privind comunicațiile electronice este întemeiată și constată neconstituționalitatea actului normativ în ansamblul său.

50. Pentru considerentele arătate, în temeiul art. 146 lit. a) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 11 alin. (1) lit. A.a), al art. 15 alin. (1) și al art. 18 alin. (2) din Legea nr. 47/1992, cu majoritate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Admite obiecția de neconstituționalitate și constată că Legea pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 111/2011 privind comunicațiile electronice este neconstituțională, în ansamblul ei.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Președintelui României, președinților celor două Camere ale Parlamentului și prim-ministrului și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 16 septembrie 2014.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

AUGUSTIN ZEGREAN

Magistrat-asistent-șef,

Mihaela Senia Costinescu

★

OPINIE SEPARATĂ

În dezacord cu soluția de admitere a obiecției de neconstituționalitate, considerăm că **dispozițiile Legii pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 111/2011 privind comunicațiile electronice sunt constituționale sub aspectul obligației înregistrării utilizatorilor de cartele preplătite, precum și de identificare a utilizatorilor conectați la punctele de acces la internet.**

Astfel, considerăm că nu se justifică o diferență de regim juridic sub acest aspect între utilizatorii de cartele preplătite și abonații serviciilor de telefonie, care sunt supuși obligației de înregistrare și identificare în condițiile legii. Instituirea acestei obligații pentru abonați, pe lângă rațiunea asigurării plății serviciilor prestate acestora, asigură și posibilitatea unor măsuri ce se subsumează combaterii fenomenului infracțional, în special a criminalității organizate și actelor de terorism. Realizarea acestui obiectiv, care vizează, în esență, binele public, este în aceeași măsură necesară și în cazul utilizatorilor de cartele preplătite, justificând ingerința reglementată de lege. Această ingerință este în concordanță cu prevederile art. 53 din Constituție care prevăd posibilitatea restrângerii exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți numai prin lege și numai dacă se impune, după caz, pentru apărarea securității naționale, a ordinii, a sănătății ori a moralei publice, a drepturilor și libertăților cetățenilor, pentru desfășurarea instrucției penale, prevenirea consecințelor unei calamități naturale, ale unui dezastru ori ale unui sinistru deosebit de grav; măsura restrângerii poate fi dispusă numai dacă este necesară într-o societate democratică, trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o, să fie aplicată în mod nediscriminatoriu și fără a aduce atingere existenței dreptului sau libertății.

De altfel, într-o cauză care a privit problema de principiu a reținerii datelor referitoare la convorbirile telefonice, admitând

excepția de neconstituționalitate ridicată, Curtea nu a declarat neconstituționale operațiunile de reținere și stocare a datelor, în sine, ci doar faptul că **accesul la aceste date și utilizarea lor nu sunt însoțite de garanțiile necesare care să asigure ocrotirea drepturilor fundamentale menționate mai sus, în special faptul că organele cu atribuții în domeniul securității naționale au acces la aceste date fără autorizarea judecătorului.** De asemenea, **Curtea Constituțională nu a declarat neconstituționale celelalte metode speciale de supraveghere sau de cercetare prevăzute în legislația penală sau în legile privind securitatea națională, acestea rămânând la dispoziția organelor statului în vederea contracarării fenomenului infracțional sau a terorismului.** Astfel de metode sunt, de exemplu, cele privind interceptarea comunicațiilor ori a oricărui tip de comunicare la distanță sau localizarea sau urmărirea prin mijloace tehnice, care pot fi utilizate în condițiile autorizării lor de către judecătorul de drepturi și libertăți. (A se vedea Decizia nr. 440 din 8 iulie 2014 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii nr. 82/2012 privind reținerea datelor generate sau prelucrate de furnizorii de rețele publice de comunicații electronice și de furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 506/2004 privind prelucrarea datelor cu caracter personal și protecția vieții private în sectorul comunicațiilor electronice și ale art. 152 din Codul de procedură penală, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 653 din 4 septembrie 2014.) Așa fiind, nu pot fi reținute aceleași considerente care au justificat soluția pronunțată de Curte în acea cauză, pentru a susține constatarea neconstituționalității obligației înregistrării utilizatorilor de cartele preplătite, precum și de identificare a utilizatorilor conectați la punctele de acces la internet.

Judecător,
Toni GreblăJudecător,
Petre LăzăroiuJudecător,
prof. univ. dr. **Tudorel Toader**

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 462

din 17 septembrie 2014

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 13 alin. (2) teza a doua, art. 83 alin. (3) și art. 486 alin. (3) din Codul de procedură civilă

Augustin Zegrean	— președinte
Valer Dorneanu	— judecător
Toni Greblă	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Puskás Valentin Zoltán	— judecător
Tudorel Toader	— judecător
Andreea Costin	— magistrat-asistent

Cu participarea în ședința publică din 16 septembrie 2014 a reprezentantului Ministerului Public, procuror Simona Ricu.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 13 alin. (2), art. 83 alin. (3) și art. 486 alin. (3) din Codul de procedură civilă, excepție ridicată de Ion Trebuian, Stoian Onoriu și Dimitrie Crivinațu în dosarele nr. 2.270/115/2013, nr. 5.103/108/2013 și nr. 5.582/30/2013 ale Curții de Apel Timișoara — Secția contencios administrativ și fiscal, de Gheorghe Ibrîș în Dosarul nr. 4.906/118/2013 al Curții de Apel Constanța — Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal și de Mihai Chițu în Dosarul nr. 4.576/86/2013 al Curții de Apel Suceava — Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 107D/2014.

2. Dezbaterile inițiale au avut loc în ședința publică din 3 iulie 2014, în prezența reprezentantului Ministerului Public și a părții Onoriu Stoian, când, în temeiul dispozițiilor art. 14 și art. 53 alin. (5) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, Curtea a dispus conexarea dosarelor nr. 200D/2014, nr. 263D/2014, nr. 383D/2014 și nr. 496D/2014 la Dosarul nr. 107D/2014, care este primul înregistrat, și au fost consemnate în încheierea de ședință de la acea dată. Prin aceeași încheiere, având în vedere imposibilitatea constituirii majorității prevăzute de art. 51 alin. (1) teza a doua din Legea nr. 47/1992, Curtea a hotărât redeschiderea dezbaterilor pentru data de 16 septembrie 2014, dispunând citarea părților din dosare. Dezbaterile de la această dată au avut loc în prezența reprezentantului Ministerului Public și a părții Onoriu Stoian și au fost consemnate în încheierea de ședință de la această dată, când Curtea a dispus, în temeiul art. 57 și art. 58 alin. (3) din Legea nr. 47/1992, amânarea pronunțării asupra cauzei pentru data de 17 septembrie 2014, dată la care a pronunțat prezenta decizie.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarelor, constată următoarele:

3. Prin Încheierea din 15 ianuarie 2014, pronunțată în Dosarul nr. 2.270/115/2013, **Curtea de Apel Timișoara — Secția contencios administrativ și fiscal a sesizat Curtea Constituțională pentru soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 13 alin. (2), art. 83 alin. (3) și art. 486 alin. (3) din Codul de procedură civilă.**

Excepția a fost invocată de Ion Trebuian într-o cauză având ca obiect soluționarea recursului formulat împotriva unei sentințe prin care s-a respins cererea acestuia de obligare a Inspectoratului de Poliție Caraș-Severin la plata despăgubirilor în sumă de 6.000 euro, echivalent în lei la data plății, acordate pentru invaliditate de gradul al III-lea, în temeiul art. 4 alin. (2) din Hotărârea Guvernului nr. 1.083/2008 privind asigurarea despăgubirilor de viață, sănătate și bunuri ale polițiștilor.

4. Prin Încheierea din 11 martie 2014, pronunțată în Dosarul nr. 5.103/108/2013, **Curtea de Apel Timișoara — Secția de contencios administrativ și fiscal a sesizat Curtea Constituțională cu soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 13 alin. (2), ale art. 83 alin. (3), precum și ale art. 486 alin. (3) din Codul de procedură civilă.** Excepția a fost invocată de Onoriu Stoian, într-un dosar având ca obiect anularea unui act administrativ.

5. Prin Încheierea din 26 februarie 2014, pronunțată în Dosarul nr. 4.906/118/2013, **Curtea de Apel Constanța — Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal a sesizat Curtea Constituțională pentru soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 13 alin. (2) și art. 83 alin. (3) din Codul de procedură civilă.** Excepția a fost invocată de Gheorghe Ibrîș într-o cauză de contencios administrativ având ca obiect soluționarea recursului formulat împotriva unei sentințe civile prin care a fost respinsă cererea acestuia de obligare a primarului municipiului Constanța de a-l primi în audiență.

6. Prin Încheierea din 15 aprilie 2014, pronunțată în Dosarul nr. 5.582/30/2013, **Curtea de Apel Timișoara — Secția de contencios administrativ și fiscal a sesizat Curtea Constituțională cu soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 13 alin. (2), ale art. 83 alin. (3), precum și ale art. 486 alin. (3) din Codul de procedură civilă.** Excepția a fost invocată de Dimitrie Crivinațu într-un dosar având ca obiect anularea unui act administrativ.

7. Prin Încheierea din 9 mai 2014, pronunțată în Dosarul nr. 4.576/86/2013, **Curtea de Apel Suceava — Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal a sesizat Curtea Constituțională cu soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 13 alin. (2) din Codul de procedură civilă.** Excepția a fost invocată de Mihai Chițu într-un dosar având ca obiect soluționarea cererii acestuia de eliberare a unor copii ale unor acte administrative.

8. **În motivarea excepției de neconstituționalitate** se susține, în esență, că dispozițiile legale criticate din Codul de procedură civilă încalcă accesul liber la justiție și dreptul la apărare al fiecărui cetățean, întrucât lipsa posibilităților financiare, care împiedică apelarea la serviciile unui avocat, nu ar trebui să ducă la anularea cererii de recurs făcută în termen. Consideră că dispozițiile legale criticate înfrâng voința părții de a se apăra singură, drept fundamental garantat de Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, iar interpretarea art. 452 raportat la art. 451 din Codul de procedură civilă, în sensul condiționării acordării cheltuielilor de

judecată reprezentând onorariul de avocat, prin atașarea împuternicirii avocațiale la dosar, constituie o încălcare a art. 21 din Constituția României și a art. 6 paragraful 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

9. Așadar, orice condiționare a accesului liber la justiție ar reprezenta o nesocotire a acestui principiu constituțional fundamental și a unor standarde internaționale universale, în orice democrație reală. Pe plan procesual, accesul liber la justiție se concretizează în prerogativele pe care le implică dreptul la acțiune, ca aptitudine legală ce este recunoscută de ordinea juridică oricărei persoane fizice sau juridice. Pornind de la premisa că drepturile fundamentale trebuie garantate într-o manieră concretă și reală, iar nu iluzorie și teoretică, imposibilitatea concretă de sesizare a unei instanțe de către persoana interesată constituie o încălcare a dreptului acesteia de acces la justiție. Acest drept impune obligații în sarcina legiuitorului și executivului, iar statul este ținut să acorde oricărei persoane toate facilitățile rezonabile de drept și de fapt, pentru a accede la instanță.

10. Se mai arată că accesul liber la justiție presupune posibilitatea oricărei persoane de a se adresa direct și nemijlocit la o instanță de judecată, pentru apărarea drepturilor și intereselor legitime. Totodată, se susține că deși dreptul de acces la justiție nu este absolut și nu presupune caracterul gratuit al justiției, totuși se încalcă principiul proporționalității atunci când se stabilesc taxe judiciare de timbru exorbitante, care depășesc posibilitățile financiare ale justițiabilului. Astfel de situații au fost analizate în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, care a constatat că pot conduce la încălcarea art. 6 din Convenție.

11. În susținerea excepției, de asemenea, se invocă și deciziile Curții Constituționale nr. 953 din 19 decembrie 2006, nr. 347 din 3 aprilie 2007 și nr. 467 din 22 aprilie 2008 prin care s-a statuat că, în sensul principiului constituțional instituit de art. 21 privind accesul liber la justiție, se înscrie și posibilitatea oricărei persoane de a se adresa direct și nemijlocit instanțelor de judecată pentru apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor sale legitime. Sub acest aspect, precizarea din alin. (2) al art. 21, potrivit căreia nicio lege nu poate îngreuna exercitarea acestui drept, este firească. De aceea, imposibilitatea depunerii unei plângeri la instanța judecătorească competentă îngrădește accesul direct la justiție.

12. **Curtea de Apel Timișoara — Secția contencios administrativ și fiscal**, în Dosarul Curții Constituționale nr. 107D/2014, în opinia majoritară exprimată, apreciază că excepția este întemeiată. Dispozițiile legale criticate încalcă art. 20 și art. 21 din Constituție. În acest sens reține că cele trei articole din Codul de procedură civilă criticate instituie obligativitatea angajării unui avocat atât pentru redactarea cererii de recurs, cât și pentru exercitarea și susținerea recursului, lipsa avocatului în cele trei etape fiind sancționată cu nulitatea recursului de dispozițiile art. 83 alin. (3) din Codul de procedură civilă. Or, aceste dispoziții contravin, în opinia majoritară a instanței de recurs, dispozițiilor constituționale care garantează accesul liber la justiție reglementat de art. 21 din Constituție într-o manieră necondiționată. Maniera necondiționată de reglementare din Constituție rezultă din împrejurarea că în privința liberului acces la justiție Legea fundamentală nu face trimitere la legea organică și la posibilitatea ca acest drept să fie exercitat în anumite condiții, spre deosebire de alte drepturi și libertăți fundamentale reglementate în cadrul acesteia, pentru care legiuitorul constituant a înțeles să folosească sintagma „în condițiile legii”. Mai mult decât atât, angajarea unui apărător este reglementată de Constituție ca un drept (art. 24 din Constituție), însă

dispozițiile criticate din Codul de procedură civilă au transformat acest drept într-o obligație care, în situația nerespectării, conduce la blocarea accesului la justiție, fără posibilitatea acoperirii nulității, potrivit art. 177 alin. (2) din Codul de procedură civilă, de vreme ce exercitarea căii de atac și redactarea motivelor de recurs trebuie realizate în termenul legal. Instanța de recurs apreciază că art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale reglementează un drept efectiv, însă această exigență nu pare a fi respectată de Codul de procedură civilă, întrucât prin transformarea acestui drept în obligația de a fi asistat/reprezentat de un avocat, precum și prin modul de reglementare de către Codul de procedură civilă, justițiabilul este luat prin surprindere — de cele mai multe ori după împlinirea termenului de recurs, când se invocă excepția nulității —, după ce, în primă instanță, și eventual în apel, i s-a permis să se apere singur. Legat de acest aspect, instanța susține că dispozițiile art. 425 alin. (3) teza finală din Codul de procedură civilă prevăd inserarea în dispozitivul hotărârii supuse căii de atac a mențiunii instanței la care se depune cererea, omițând a atrage atenția părții interesate asupra nulității recursului în cazul în care acesta nu va fi exercitat, redactat și apoi susținut de către avocat.

13. **Curtea de Apel Timișoara — Secția contencios administrativ și fiscal**, în dosarele Curții Constituționale nr. 200D/2014 și nr. 383D/2014, și-a exprimat opinia potrivit căreia excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. Instanța arată că obligativitatea redactării recursului prin avocat și a reprezentării în recurs numai prin avocat a fost edictată tocmai având în vedere specificul acestei căi de atac, în care sunt examinate exclusiv modul de aplicare și de interpretare a dispozițiilor legale, odată cu modificările aduse recursului prin noul Cod de procedură civilă și eliminarea fostului art. 3041 din Codul de procedură civilă din 1865. Raportat la aceste modificări legislative, recursul a devenit o cale de atac cu un formalism pronunțat, care implică stabilirea clară a cazurilor de recurs pe care recurentul înțelege să le invoce și motivarea lor adecvată. Eventuala invocare a resurselor financiare ale recurentului nu poate fi luată în considerare, în condițiile în care acesta are posibilitatea de a solicita acordarea ajutorului public judiciar și desemnarea unui avocat în vederea exercitării căii de atac potrivit dispozițiilor art. 13 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2008 privind ajutorul public judiciar în materie civilă. Accesul liber la justiție nu echivalează cu accesul la toate procedurile în mod nereglementat și în orice mod, cu ignorarea cerințelor de bună administrare a justiției.

14. **Curtea de Apel Constanța — Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal** apreciază că normele de procedură cuprinse în art. 13 alin. (2) și art. 83 alin. (3) din Codul de procedură civilă nu încalcă drepturile constituționale prevăzute de art. 21 și art. 24. Arată că recursul este o cale extraordinară de atac ce poate fi exercitată de partea nemulțumită doar pentru motive de nelegalitate și în condiții strict și limitativ prevăzute de lege. Scopul edictării dispozițiilor legale criticate este acela de a se asigura o protecție ridicată a intereselor justițiabililor și a calității actului de justiție.

15. **Curtea de Apel Suceava — Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal** și-a exprimat opinia potrivit căreia excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. Instanța arată că, având în vedere marja pe care o au statele membre, în lipsa oricărei aparențe de restrângere nerezonabilă sau disproportională a dreptului de acces la justiție, dispozițiile art. 13 alin. (2) din Codul de procedură civilă nu încalcă nici art. 20 și art. 31 din Constituție și nici art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, iar organizarea unui sistem judiciar care impune ca ultima cale de

atac introdusă la o instanță superioară să fie formulată doar prin avocat este comună mai multor sisteme judiciare ale statelor membre ale Convenției menționate. Măsura în discuție urmărește un scop legitim, având în vedere caracteristicile instanțelor superioare care examinează recursuri în casație, adică numai probleme legate de interpretarea și aplicarea dreptului incident, procedura având în acest caz un formalism și o tehnicitate ridicată. Pentru aceleași considerente, măsura este și una proporțională, mai ales că Statul român a reglementat și asistența juridică gratuită. Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în jurisprudența sa — Hotărârea din 12 martie 2002, pronunțată în Cauza *Raitiere împotriva Franței*, Hotărârea din 6 iunie 2002, pronunțată în Cauza *Mafille împotriva Franței* și Hotărârea din 21 mai 1998, pronunțată în Cauza *Béláné Bocsi împotriva Ungariei*, a apreciat că cerința ca reclamantul să fie reprezentat de un avocat nu contravine Convenției.

16. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierile de sesizare au fost comunicate președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

17. **Avocatul Poporului** consideră că dispozițiile legale criticate sunt constituționale. Obligatorietatea asistării și/sau reprezentării părților în fața instanței de recurs fie de către avocat, fie de către consilierul juridic, instituită de normele criticate, reprezintă concretizarea la nivel legislativ a obligației statului de a asigura garantarea dreptului la apărare în aplicarea art. 24 alin. (1) din Constituție.

18. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului și Guvernul** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

19. La dosarul cauzei, în data de 25 iunie 2014, a fost depus din partea Uniunii Naționale a Barourilor din România, în calitate de *amicus curiae*, un punct de vedere în sprijinul respingerii excepției de neconstituționalitate. La solicitarea Uniunii Naționale a Barourilor din România, Facultatea de Drept a Universității București a transmis, la data de 27 iunie 2014, Curții Constituționale un punct de vedere prin care susține constituționalitatea textelor din Codul de procedură civilă care consacră obligativitatea asistenței juridice în recurs, prin avocat sau consilier juridic. De asemenea, la data de 1 iulie 2014, Uniunea Națională a Barourilor din România a transmis Curții Constituționale punctul de vedere al Universității din Craiova, Facultatea de Drept și Științe Sociale, prin care se arată că aceasta susține studiul elaborat de către Uniunea Națională a Barourilor din România.

CURTEA,

examinând încheierile de sesizare, punctele de vedere ale Avocatului Poporului, rapoartele întocmite de judecătorul-raportor, notele scrise depuse, susținerile părții prezente, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

20. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

21. Obiectul excepției de neconstituționalitate, astfel cum rezultă din încheierile de sesizare, îl constituie dispozițiile art. 13 alin. (2), art. 83 alin. (3) și art. 486 alin. (3) din Codul de procedură civilă. Din analiza dosarelor cauzelor, Curtea reține că, în realitate, se critică doar dispozițiile art. 13 alin. (2) teza a doua, art. 83 alin. (3), precum și art. 486 alin. (3) cu referire la mențiunile care decurg din obligativitatea formulării și susținerii

cererii de recurs prin avocat, texte asupra cărora urmează a se pronunța prin prezenta decizie și care au următorul cuprins:

— Art. 13 alin. (2) teza a doua: „*În recurs, cererile și concluziile părților nu pot fi formulate și susținute decât prin avocat sau, după caz, consilier juridic, cu excepția situației în care partea sau mandatarul acesteia, soț ori rudă până la gradul al doilea inclusiv, este licențiată în drept.*”;

— Art. 83 alin. (3): „*La redactarea cererii și a motivelor de recurs, precum și în exercitarea și susținerea recursului, persoanele fizice vor fi asistate și, după caz, reprezentate, sub sancțiunea nulității, numai de către un avocat, în condițiile legii, cu excepția cazurilor prevăzute la art. 13 alin. (2).*”;

— Art. 486 alin. (3): „*Mențiunile prevăzute la alin. (1) lit. a) și c)—e), precum și cerințele menționate la alin. (2) sunt prevăzute sub sancțiunea nulității. Dispozițiile art. 82 alin. (1), art. 83 alin. (3) și ale art. 87 alin. (2) rămân aplicabile.*”.

22. Autorii excepției de neconstituționalitate susțin că dispozițiile de lege criticate contravin prevederilor constituționale ale art. 16 privind principiul egalității în fața legii, art. 21 privind accesul liber la justiție, art. 24 privind dreptul la apărare, art. 31 alin. (2) privind dreptul la o informare corectă, art. 52 privind dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică, art. 124 alin. (2) privind înfăptuirea justiției, precum și ale art. 6 privind dreptul la un proces echitabil și art. 13 privind dreptul la un recurs efectiv din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. În consecință, Curtea reține că autorii excepției invocă normele de referință din Constituție, astfel cum acestea se interpretează, potrivit art. 20 alin. (1) din Constituție, și prin prisma dispozițiilor art. 6 și art. 13 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

23. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că textele legale criticate reglementează obligativitatea reprezentării și asistării părților prin avocat în calea de atac a recursului, respectiv obligativitatea redactării cererii de recurs, precum și exercitarea și susținerea recursului numai prin avocat. În aplicarea acestor reglementări cu caracter de principiu, legiuitorul a prevăzut că recursul și motivele de recurs se depun cu respectarea obligației referitoare la reprezentare, întâmpinarea se redactează și se semnează de avocatul intimatului, iar răspunsul la întâmpinare de avocatul recurentului.

24. În privința încălcării art. 21 din Constituției referitor la accesul liber la justiție, Curtea reține că acest drept constituțional reprezintă fundamentul art. 129 din Constituție potrivit căruia „*Împotriva hotărârilor judecătorești părțile interesate și Ministerul Public pot exercita căile de atac, în condițiile legii*”. Prin urmare, legiuitorul poate să reglementeze, în privința căilor de atac, termene, forma și conținutul, instanța la care se depun, competența și modul de judecare, soluțiile ce pot fi adoptate astfel cum prevede și art. 126 alin. (2) din Constituție potrivit căruia „*Competența instanțelor judecătorești și procedura de judecată sunt prevăzute numai prin lege*”. De aceea, Curtea a reținut că accesul liber la justiție nu vizează numai acțiunea introductivă la prima instanță de judecată, ci și sesizarea oricărui altor instanțe care, potrivit legii, au competența de a soluționa fazele ulterioare ale procesului, deci inclusiv cu privire la exercitarea căilor de atac, deoarece apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor legitime ale persoanelor presupune, în mod logic, și posibilitatea acționării împotriva hotărârilor judecătorești considerate ca fiind nelegale sau neîntemeiate. Ca urmare, limitarea dreptului unor părți ale unuia și aceluiași proces de a exercita căile legale de atac constituie o limitare a accesului liber la justiție (Decizia nr. 482 din 9 noiembrie 2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.200 din 15 decembrie 2004).

25. În continuare, Curtea reține că accesul la justiție nu este un drept absolut, putând fi limitat prin anumite condiții de formă și de fond impuse de legiuitor, prin raportare la dispozițiile art. 21 din Constituție. Aceste condiționări nu pot fi acceptate dacă afectează dreptul fundamental în chiar substanța sa. Prin urmare, limitările aduse dreptului fundamental sunt admisibile doar în măsura în care vizează un scop legitim și există un raport de proporționalitate între mijloacele folosite de legiuitor și scopul urmărit de acesta (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 176 din 24 martie 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 356 din 27 aprilie 2005).

26. În consecință, Curtea reține că stabilirea unor condiționări pentru introducerea acțiunilor în justiție nu constituie, în sine, o încălcare a accesului liber la justiție, el presupunând accesul la mijloacele procedurale prin care se înfăptuiește justiția, fiind de competența exclusivă a legiuitorului de a institui regulile de desfășurare a procesului în fața instanțelor judecătorești, soluție ce rezultă din dispozițiile art. 126 alin. (2) din Constituție (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 1 din 8 februarie 1994, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 69 din 16 martie 1994). Însă legiuitorul este ținut să o facă orientându-se după principiul *est modus in rebus*, respectiv să fie preocupat ca exigențele instituite să fie îndeajuns de rezonabile încât să nu pună sub semnul întrebării însăși existența dreptului (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 39 din 29 ianuarie 2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 217 din 12 martie 2004, și Decizia nr. 40 din 29 ianuarie 2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 229 din 16 martie 2004). În aceste condiții orice limitare a accesului liber la justiție, oricât de neînsemnată ar fi, trebuie să fie temeinic justificată, analizându-se în ce măsură dezavantajele create de ea nu cumva depășesc posibilele avantaje (Decizia nr. 266 din 7 mai 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 464 din 25 iunie 2014). Așadar, instituirea unei căi de atac ca modalitate de acces la justiție implică în mod necesar și asigurarea posibilității de a o utiliza pentru toți cei care au un drept, un interes legitim, capacitate și calitate procesuală și revine Curții Constituționale competența de a analiza caracterul proporțional al condiției suplimentare impuse (a se vedea *mutatis mutandis* Decizia nr. 39 din 29 ianuarie 2004 și Decizia nr. 40 din 29 ianuarie 2004, precitate).

27. Având în vedere cele anterior expuse, Curtea constată că accesul, formularea și exercitarea căilor de atac, așadar, în cauza de față, a recursului, reprezintă un aspect al accesului liber la justiție, drept fundamental protejat de art. 21 din Constituție.

28. Curtea reține, totodată, că, prin instituirea obligativității reprezentării și asistării părților prin avocat ca o condiție de admisibilitate a exercitării căii de atac a recursului, legiuitorul a reglementat o limită a accesului liber la justiție, aspect care se constituie într-o veritabilă intervenție a statului în configurarea și structurarea acestui drept fundamental. De asemenea, Curtea constată că, de principiu, o asemenea intervenție a statului este permisă tocmai datorită naturii dreptului prevăzut la art. 21 din Constituție, drept care presupune, în mod intrinsec, o reglementare statală.

29. Întrucât exercitarea căilor de atac reprezintă o fațetă a accesului liber la justiție și fiind vorba de o intervenție etatică, îi revine Curții Constituționale sarcina de a analiza, prin prisma unui test de proporționalitate dezvoltat în jurisprudența sa (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 266 din 21 mai 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 443 din 19 iulie 2013), dacă limitele impuse prin intervenția legiuitorului acestui drept — respectiv reglementarea obligativității reprezentării și asistării prin avocat în etapa procesuală a recursului —

reprezintă o limitare rezonabilă care să nu fie disproporționată cu obiectivul urmărit și care să nu transforme dreptul într-unul iluzoriu/teoretic. Astfel, în cele ce vor urma, Curtea va analiza dacă limitările aduse dreptului de a ataca prin recurs hotărârile judecătorești din perspectiva accesului liber la justiție au un scop legitim și sunt proporționale cu acel scop.

30. Conform principiului proporționalității, orice măsură luată trebuie să fie **adecvată** — capabilă în mod obiectiv să ducă la îndeplinirea scopului, **necesară** — indispensabilă pentru îndeplinirea scopului și **proporțională** — justul echilibru între interesele concrete pentru a fi corespunzătoare scopului urmărit. Astfel, în vederea realizării testului de proporționalitate, Curtea trebuie, mai întâi, să stabilească scopul urmărit de legiuitor prin măsura criticată și dacă acesta este unul legitim, întrucât testul de proporționalitate se va putea raporta doar la un scop legitim.

31. Curtea constată că, astfel cum rezultă din expunerea de motive care a însoțit proiectul Codului de procedură civilă, scopul urmărit de legiuitor prin instituirea obligației persoanelor fizice de a fi asistate și, după caz, reprezentate de avocat la redactarea cererii și a motivelor de recurs, precum și în exercitarea și susținerea acestuia îl reprezintă impunerea unei rigori și discipline procesuale pentru evitarea introducerii unor cereri de recurs în mod abuziv, șicanator sau informe, care nu se încadrează în mod riguros în motivele de recurs. Prin urmare, legiuitorul, pe de o parte, a urmărit asigurarea unei reprezentări juridice adecvate a părților și, pe de altă parte, asigurarea funcționării corespunzătoare a instanțelor de recurs care examinează numai chestiuni de legalitate, respectiv conformitatea hotărârii pronunțate cu legea. Această regulă corespunde noii viziuni asupra recursului reglementat ca o cale extraordinară de atac, potrivit căreia condițiile de exercitare sunt stricte, iar motivele de recurs sunt limitativ circumscrise respectării legalității. Prin urmare, Curtea constată că scopul urmărit de legiuitor este unul legitim.

32. În continuare, Curtea urmează să examineze dacă prevederile legale criticate sunt adecvate scopului urmărit. Instituirea obligativității reprezentării și asistării părților prin avocat în calea de atac a recursului, respectiv obligația redactării cererii de recurs, precum și a exercitării și susținerii recursului numai prin avocat, este **in abstracto** o măsură adecvată pentru impunerea unei rigori și discipline procesuale.

33. Cu privire la caracterul necesar al măsurii criticate, Curtea constată că potrivit art. 126 alin. (2) din Constituție legiuitorul este singurul în drept să stabilească procedura de judecată, așadar să aleagă procedura potrivită în raport cu scopul legitim urmărit. În speță, scopul legitim urmărit este buna administrare a justiției prin creșterea calității actului de justiție în procedura recursului, astfel încât reprezentarea și asistarea prin avocat este, de principiu, conformă acestui scop. De aceea, Curtea apreciază că opțiunea legiuitorului pentru această măsură, prin prisma finalității sale, este necesară pentru atingerea scopului urmărit. Însă, Curtea reține că, pentru motivele ce se vor arăta în continuare, această măsură, astfel cum a fost reglementată, nu apare ca fiind proporțională cu scopul legitim urmărit din perspectiva relației existente între interesul general invocat și cel individual.

34. Astfel, referitor la existența justului echilibru între măsura care a determinat limitarea dreptului de acces liber la justiție și scopul legitim urmărit, Curtea constată că nu există un raport rezonabil de proporționalitate între cerințele de interes general referitoare la buna administrare a justiției și protecția drepturilor fundamentale ale individului, dispozițiile legale criticate consacrand un dezechilibru între cele două interese concurente.

35. În acest context, Curtea reține că prin condiționările impuse realizării interesului general menționat este afectat în

mod iremediabil interesul individual, respectiv cel al persoanei care dorește să recurgă la concursul justiției în vederea realizării drepturilor și intereselor sale subiective. Astfel, condiționarea exercitării căii de atac de încheierea, în mod obligatoriu, a unui contract de asistență judiciară, drept condiție de admisibilitate a recursului, impune în sarcina individului atât condiții excesive pentru exercitarea căii de atac a recursului, cât și costuri suplimentare și semnificative în raport cu cheltuielile efectuate de cetățean pentru plata serviciului justiției.

36. Curtea reține că o atare condiție, în sine, este excesivă, depășind cadrul constituțional referitor la exercitarea căilor de atac, astfel cum s-a prevăzut la paragraful 26 din prezenta decizie. Legiuitorul trebuie să se preocupe de aplicarea riguroasă a principiului *est modus in rebus*, întrucât instituirea unei căi de atac ca modalitate de acces la justiție implică, de principiu, asigurarea posibilității de a o utiliza pentru toți cei care au un drept, un interes legitim, capacitate și calitate procesuală. De aceea, dacă legiuitorul prevede obligativitatea reprezentării și asistării prin avocat în etapa procesuală a recursului, trebuie să reglementeze un mecanism de natură a permite realizarea scopului legitim urmărit la standardul calitativ propus, fără a impune o sarcină excesivă părților, indiferent de natura acesteia. În acest sens, Curtea reține că prin efectul dispozițiilor criticate se produce un dezechilibru în defavoarea justițiabilului, în sensul că acesta trebuie să suporte costurile sau sancțiunile procedurale, după caz.

37. Cu privire la costurile financiare pe care le implică această procedură în sarcina cetățenilor, Curtea reține că, potrivit art. 486 alin. (2) teza întâi din Codul de procedură civilă, la cererea de recurs se va atașa dovada achitării taxei de timbru, al cărui cuantum este stabilit prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 392 din 29 iunie 2013. Aceasta prevede la art. 24 alin. (1) că recursul împotriva hotărârilor judecătorești se taxează cu 100 lei dacă se invocă unul sau mai multe dintre motivele prevăzute la art. 488 alin. (1) pct. 1—7 din Codul de procedură civilă, iar în cazul în care se invocă încălcarea sau aplicarea greșită a normelor de drept material [art. 488 alin. (1) pct. 8], pentru cereri și acțiuni evaluabile în bani, recursul se taxează cu 50% din taxa datorată la suma contestată, dar nu mai puțin de 100 lei. În aceeași ipoteză, pentru cererile neevaluabile în bani, se taxează cu 100 lei. La fel se taxează și cererile: pentru exercitarea recursului împotriva hotărârilor prin care s-a respins cererea ca prematură, inadmisibilă, prescrisă sau pentru autoritate de lucru judecat; prin care s-a luat act de renunțarea la dreptul pretins sau la renunțarea la judecată; prin care se consfințește învoiala părților, se taxează cu 50 lei [art. 25 alin. (2)]. Cererea pentru exercitarea căii de atac care vizează numai considerentele hotărârii se timbrează, în toate situațiile, cu 100 lei.

38. Așadar, Curtea reține că prin aplicarea textelor de lege criticate, pe lângă cheltuielile ocazionate de plata acestor taxe, cetățeanului i s-a impus obligația formulării și susținerii cererilor în recurs prin avocat, ceea ce presupune noi cheltuieli — suplimentare — în sarcina sa.

39. Prin urmare, Curtea trebuie să analizeze în ce măsură aceste cheltuieli care nu fac obiectul plății serviciului justiției prestat de către instanțele judecătorești pot intra sub incidența ajutorului public judiciar, astfel cum acesta este reglementat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2008, precum și sfera cetățenilor care pot beneficia de acest ajutor. O atare analiză este necesară pentru a se putea determina dacă statul a reglementat o procedură de asistență judiciară corespunzătoare cu noile cerințe procedural civile impuse în vederea garantării accesului efectiv la calea de atac a recursului (a se vedea

mutatis mutandis Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 17 iulie 2012, pronunțată în Cauza *Muscat împotriva Maltei*, paragraful 46).

40. Curtea constată că obligația reprezentării prin avocat în etapa procesuală a recursului prevăzută de Codul de procedură civilă a fost corelată cu dispozițiile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 51/2008 privind ajutorul public judiciar în materie civilă, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 327 din 25 aprilie 2008, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 193/2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 723 din 24 octombrie 2008, cu modificările și completările ulterioare, precum și cu cele ale art. 71—73 din Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 98 din 7 februarie 2011, cu modificările ulterioare. Potrivit acestor reglementări, orice persoană fizică poate beneficia de ajutor public judiciar sub forma asistenței prin avocat în cauze civile, comerciale, administrative, de muncă și asigurări sociale, precum și în alte cauze, cu excepția celor penale. Ajutorul public judiciar se poate acorda separat sau cumulativ și nu poate depăși în cursul unui an suma maximă echivalentă cu 10 salarii minime brute pe țară. Sumele reprezentând ajutorul public judiciar se acordă în întregime de către stat în situația persoanelor al căror venit mediu net lunar pe membru de familie (în ultimele două luni) se situează sub 300 lei, și în valoare de 50% în situația în care venitul se situează sub 600 lei. Potrivit art. 13 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2008, ajutorul public judiciar pentru exercitarea unei căi de atac se poate acorda în urma unei noi cereri care se adresează instanței a cărei hotărâre se atacă, în mod obligatoriu, înăuntrul termenului pentru exercitarea căii de atac. Termenul pentru exercitarea căii de atac se întrerupe o singură dată, dacă solicitantul depune în termen de cel mult 10 zile înscrisurile doveditoare. De asemenea, ajutorul public judiciar acordat sub forma asistenței prin avocat în etapa procesuală imediată anterioară recursului se extinde de drept pentru redactarea cererii și a motivelor de recurs, precum și pentru exercitarea și susținerea acestuia.

41. Având în vedere cele de mai sus, Curtea reține că acordarea ajutorului public judiciar se referă la persoane care nu pot face față din punct de vedere financiar cheltuielilor ocazionate de desfășurarea procedurilor judiciare și ale căror venituri se încadrează în limitele de venit prevăzute de Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2008. Prin urmare, este evident că ajutorul public judiciar vizează „persoane aflate în dificultate materială” și se acordă „numai în acele situații în care cheltuielile certe sau previzibile periclitează întreținerea solicitantului și a persoanelor aflate în întreținerea sa. Situația materială se apreciază în raport cu sursele de venit ale solicitantului și ale membrilor familiei, precum și cu obligațiile periodice pe care aceștia le au” (a se vedea, în acest sens, nota de fundamentare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 51/2008). Așadar, Curtea constată că ajutorul public judiciar privește o categorie redusă de cetățeni, având în vedere și faptul că, pe lângă limitele de venit stabilite, se poate beneficia de acest ajutor numai într-o anumită limită în cursul unui an, limită ce se referă la toate formele de ajutor public judiciar, și nu doar la asistența juridică prin avocat necesară pentru îndeplinirea condiției de admisibilitate a recursului. Or, obligativitatea reprezentării și asistării prin avocat în etapa procesuală a recursului se răsfrânge asupra tuturor cetățenilor, chiar și asupra celor ale căror limite de venit nu se încadrează în prevederile ordonanței de urgență și care nu dispun întotdeauna de mijloace materiale pentru a plăti un avocat. Astfel, ajutorul public judiciar nu își găsește incidența și aplicarea în privința cvasimajorității cetățenilor, ceea ce echivalează cu reducerea corespunzătoare

a patrimoniului lor, fără ca această reducere să reprezinte contravaloarea unui serviciu prestat de autoritățile statului. De aceea, ajutorul public judiciar nu poate fi considerat un remediu judiciar capabil să asigure accesul tuturor cetățenilor la calea de atac a recursului. În consecință, ținând cont de cele arătate, Curtea constată că ajutorul public judiciar nu este un instrument apt să surmonteze și să corecteze inechitățile de fapt care pot apărea în urma aplicării textelor legale criticate, din moment ce calea de atac a recursului se încheie definitiv pentru acești justițiabili.

42. În consecință, aceste cheltuieli obligatorii se alătură celor efectuate cu plata taxei judiciare de timbru, rezultând o sarcină disproporționată pentru cetățeni, sarcină care, de altfel, se poate reflecta și asupra bugetului de stat. Or, de principiu, o asemenea sarcină financiară fiind suportată de justițiabil, creează un cadru juridic de natură a-l descuraja pe acesta să apeleze la serviciul justiției.

43. Așadar, concluzionând, Curtea, având în vedere faptul că dreptul de a obține asistență juridică nu este un drept absolut, constată că sfera persoanelor care beneficiază de acest sprijin este redusă în mod semnificativ prin limitele impuse de legea specială, în condițiile în care calea de atac a recursului este deschisă tuturor persoanelor care au un interes în a o promova, interes care nu ar mai putea fi valorificat având în vedere costurile promovării unei asemenea proceduri. Curtea reține că statul nu a reușit să implementeze un mecanism coerent și eficient care să asigure posibilitatea efectivă a cetățenilor de a recurge la calea de atac a recursului. În acest context, Curtea apreciază că în vederea atingerii standardului de creștere a calității actului de justiție pe care legiuitorul și l-a propus, trebuie stabilite remedii corelative obligațiilor impuse justițiabililor pentru a nu îngreuna situația procesuală și financiară a acestora. În acest sens, statul are obligația de a reglementa măsuri pozitive pentru a asigura caracterul efectiv al dreptului de acces liber la justiție (a se vedea, în acest sens, Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 9 octombrie 1979, pronunțată în Cauza *Airey împotriva Irlandei*, paragraful 25); în consecință, acesta trebuie să prevadă un mecanism de asistență judiciară pentru a asigura accesul efectiv la instanță, atunci când este reglementată obligativitatea asistenței prin avocat (a se vedea, în acest sens, hotărârile Curții Europene a Drepturilor Omului din 9 octombrie 1979, pronunțată în Cauza *Airey împotriva Irlandei*, paragraful 26, și din 25 iunie 2013, pronunțată în Cauza *Anghel împotriva Italiei*, paragraful 51).

44. De asemenea, în timp ce accesul liber la justiție aparține persoanei care se consideră vătămată, dreptul la apărare aparține oricărei persoane, inclusiv intimatului din procesul civil, atunci când este promovată calea de atac a recursului. În această situație, implicit intimatul, care nu are interes în exercitarea acestei căi de atac, are obligația de a încheia un contract de asistență juridică cu un avocat în vederea redactării și depunerii întâmpinării, situație în care și acesta poate beneficia de ajutor public judiciar, în condițiile legii speciale.

45. Prin urmare, deși teoretic statul permite accesul la justiție, practic persoana interesată nu se poate adresa judecătorului. Or, cum drepturile fundamentale trebuie garantate într-o manieră concretă și reală, iar nu iluzorie și teoretică, imposibilitatea concretă de sesizare a unei instanțe de către persoana interesată constituie o încălcare a dreptului acesteia de acces la justiție (a se vedea, în acest sens, Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 9 octombrie 1979, pronunțată în Cauza *Airey împotriva Irlandei*, paragraful 25).

46. Mai departe, Curtea trebuie să ia în considerare că excepțiile de neconstituționalitate au fost ridicate în dosare legate de materia contenciosului administrativ. În această

materie, spre deosebire de dreptul comun unde hotărârile pronunțate în primă instanță pot fi atacate cu apel cu toate consecințele care decurg din aceasta, Curtea observă că, potrivit art. 7 alin. (3) din Legea nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 365 din 30 mai 2012, legiuitorul a optat pentru menținerea căii de atac a recursului, și nu pentru înlocuirea acestuia cu calea de atac a apelului. În lumina noului Cod de procedură civilă, recursul în materia contenciosului administrativ este esențialmente diferit de recursul exercitat în această materie în vechea reglementare, care permitea, de principiu, examinarea cauzei sub toate aspectele pe calea recursului. Așadar, ca urmare a acestei excluderi, *hotărârile primei instanțe date în litigiile de contencios administrativ rămân a fi supuse în continuare recursului*. Prin efectul dispozițiilor legale criticate în materia contenciosului administrativ se ajunge la situația în care părțile care sunt lipsite de calea de atac a apelului să fie obligate să formuleze recursul numai prin intermediul unui avocat (cu excepțiile prevăzute de lege, în cazul persoanelor care au studii juridice).

47. Mai mult, întrucât termenul de formulare a recursului în materia contenciosului administrativ este de 15 zile de la data comunicării, față de termenul de recurs de 30 de zile din dreptul comun, obligația prevăzută de dispozițiile legale criticate reprezintă o cerință nerezonabilă impusă cetățeanului, în contextul în care, în termenul menționat, acesta trebuie să găsească resursele financiare sau să depună diligențele necesare, respectiv formularea unei cereri însoțite de toate înscrisurile doveditoare ale veniturilor, potrivit Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 51/2008, pentru a putea exercita calea de atac a recursului.

48. Așadar, legiuitorul are îndreptățirea constituțională de a considera materia contenciosului administrativ ca fiind una aparte, cu reguli specifice, inclusiv în ceea ce privește stabilirea căilor de atac, însă acesta nu poate ignora aplicarea art. 21 din Constituție referitor la accesul liber la justiție, pentru că în caz contrar acesta ar deveni un drept iluzoriu și teoretic.

49. De asemenea, Codul de procedură civilă a prevăzut situații în care anumite hotărâri judecătorești pot fi atacate doar cu recurs, cum ar fi hotărârile pronunțate în cazurile expres prevăzute de lege: *renunțarea la judecată (art. 406)*, *renunțarea la căile de atac (art. 410)*, *hotărârea de suspendare (art. 414)*, *hotărârea de perimare (art. 421)*, *hotărârea de recunoaștere a pretențiilor (art. 437)* sau *hotărârea de consfințire a tranzacției (art. 440)*. Nici în aceste cazuri condițiile impuse prin dispozițiile legale criticate nu sunt justificate, deoarece în asemenea situații partea care formulează recurs urmărește, în fapt, să supună controlului de legalitate hotărârea atacată, iar pentru aceasta instanța de recurs trebuie să-și manifeste rolul activ.

50. În concluzie, Curtea constată că măsura reprezentării și asistării prin avocat în etapa procesuală a recursului nu este proporțională cu scopul urmărit de legiuitor, avantajul public fiind nesemnificativ în raport cu gradul de afectare a drepturilor și libertăților fundamentale ale individului, respectiv cele consacrate de art. 21 și art. 24 din Constituție.

51. Astfel cum a remarcat Curtea la paragrafele 44 și 50 din prezenta decizie, dispozițiile legale criticate au afectat și dreptul la apărare din perspectiva intimatului ca o consecință a exercitării dreptului de acces liber la justiție realizat de recurent. Însă, dispozițiile legale criticate încalcă art. 24 din Constituție, garanție a dreptului la un proces echitabil (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 80 din 16 februarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 246 din 7 aprilie 2014), și din perspectiva recurentului din moment ce această dispoziție constituțională nu vizează doar apărarea în procesul desfășurat

în fața primei instanțe de judecată, ci și dreptul de apărare prin exercitarea căilor legale de atac împotriva unor constatări de fapt sau de drept ori unor soluții adoptate de o instanță de judecată care sunt considerate greșite de către una sau alta din părțile din proces. În situația în care partea interesată este împiedicată să exercite calea de atac, aceasta nu-și va putea valorifica și apăra drepturile în fața instanței de recurs (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 482 din 9 noiembrie 2004).

52. Mai mult, Curtea reține că obligația reprezentării și asistării prin avocat pentru exercitarea recursului echivalează, pe de o parte, cu transformarea conținutului acestui drept fundamental într-o condiție de admisibilitate a exercitării unei căi de atac, iar, pe de altă parte, cu convertirea acestui drept într-o obligație, ceea ce afectează substanța dreptului la apărare astfel cum este configurat în Constituție. Or, legiuitorul nu poate da dreptului la apărare garantat de Constituție valențe care, practic, contravin caracterului său de garanție a dreptului la un proces echitabil.

53. De altfel, Curtea Constituțională remarcă faptul că asupra problemei specifice supuse dezbaterii în cauzele de față Curtea Europeană a Drepturilor Omului a avut o poziție nuanțată, determinată de necesitatea respectării art. 6 paragraful 1 din Convenție. Astfel, prin Hotărârea din 22 martie 2007, pronunțată în Cauza *Staroszczyk împotriva Poloniei*, instanța de la Strasbourg a statuat că modul în care art. 6 paragraful 1 din Convenție se aplică în cazul curților de apel sau de casație depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor în cauză și trebuie ținut cont de întregul sistem juridic intern și de rolul Curții de Casație în cadrul acestui sistem. Având în vedere natura specială a rolului Curții de Casație, care este limitat la a analiza dacă legea a fost aplicată în mod corect, Curtea de la Strasbourg a acceptat că procedura din fața Curții de Casație poate să fie mai formală (paragraful 126). Astfel, cerința ca

reclamantul să fie reprezentat de un avocat calificat în fața Curții de Casație nu poate fi, prin ea însăși, contrară art. 6 din Convenție. Cerința este compatibilă cu caracteristicile unei curți supreme ca cea mai înaltă curte care examinează apelurile/recursurile din punctul de vedere al legii, acest lucru fiind o caracteristică legală comună în statele membre ale Consiliului European (paragraful 128). În același sens, Curtea s-a pronunțat și prin Hotărârea din 25 iunie 2013, în Cauza *Anghel împotriva Italiei*, paragraful 54. Totuși, Curtea de la Strasbourg a subliniat că o interpretare strictă a regulilor procedurale îl poate priva pe reclamant de dreptul de acces la justiție. Acest drept poate fi afectat atunci când regulile încetează să mai servească principiului securității juridice și unei bune administrări a justiției, formând un fel de barieră ce îl împiedică pe justițiabil să supună cazul său pe fond de către o curte competentă (Hotărârea din 5 decembrie 2013, pronunțată în Cauza *Omerović împotriva Croației*, nr. 2, paragraful 39).

54. Așadar, având în vedere cele de mai sus, Curtea constată că soluția legislativă criticată creează premisele transformării liberului acces la justiție și a dreptului la apărare în drepturi iluzorii, fapt care nu este de natură să conducă la consolidarea continuă, firească, a statului de drept, ceea ce atrage neconstituționalitatea acesteia.

55. Curtea învederează faptul că îi revine legiuitorului sarcina ca, în temeiul art. 147 alin. (1) din Constituție, să pună de acord cu Legea fundamentală și cu prezenta decizie întreaga reglementare procesual civilă a recursului, având în vedere că dispozițiile legale criticate din Codul de procedură civilă referitoare la obligativitatea persoanelor fizice de a fi asistate și, după caz, reprezentate, sub sancțiunea nulității, numai de către un avocat la redactarea cererii și a motivelor de recurs, precum și în exercitarea și susținerea acestuia sunt contrare accesului liber la justiție și dreptului la apărare.

56. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu majoritate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Admite excepția de neconstituționalitate ridicată de Ion Trebuian, Onoriu Stoian și Dimitrie Crivinanțu în dosarele nr. 2.270/115/2013, nr. 5.103/108/2013 și nr. 5.582/30/2013 ale Curții de Apel Timișoara — Secția contencios administrativ și fiscal, de Gheorghe Ibrîș în Dosarul nr. 4.906/118/2013 al Curții de Apel Constanța — Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal și de Mihai Chițu în Dosarul nr. 4.576/86/2013 al Curții de Apel Suceava — Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal și constată că dispozițiile din Codul de procedură civilă cuprinse în art. 13 alin. (2) teza a doua, art. 83 alin. (3), precum și în art. 486 alin. (3) cu referire la mențiunile care decurg din obligativitatea formulării și susținerii cererii de recurs prin avocat sunt neconstituționale.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului, Curții de Apel Timișoara — Secția contencios administrativ și fiscal, Curții de Apel Constanța — Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal, Curții de Apel Suceava — Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 17 septembrie 2014.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
AUGUSTIN ZEGREAN

Magistrat-asistent,
Andreea Costin

ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE

MINISTERUL SĂNĂTĂȚII
Nr. 1.209 din 20 octombrie 2014

CASA NAȚIONALĂ DE ASIGURĂRI DE SĂNĂTATE
Nr. 669 din 2 octombrie 2014

ORDIN

pentru modificarea Ordinului ministrului sănătății și al președintelui Casei Naționale de Asigurări de Sănătate nr. 674/252/2012 privind aprobarea formularului de prescripție medicală electronică pentru medicamente cu și fără contribuție personală în tratamentul ambulatoriu și a Normelor metodologice privind utilizarea și modul de completare a formularului de prescripție medicală electronică pentru medicamente cu și fără contribuție personală în tratamentul ambulatoriu

Având în vedere Referatul de aprobare nr. N.B./8.897/2014 al Ministerului Sănătății și nr. D.G./1.637/2014 al Casei Naționale de Asigurări de Sănătate,

în temeiul prevederilor:

— titlului VIII — „Asigurările sociale de sănătate” din Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății, cu modificările și completările ulterioare;

— Hotărârii Guvernului nr. 400/2014 pentru aprobarea pachetelor de servicii și a Contractului-cadru care reglementează condițiile acordării asistenței medicale în cadrul sistemului de asigurări sociale de sănătate pentru anii 2014—2015;

— Hotărârii Guvernului nr. 124/2013 privind aprobarea programelor naționale de sănătate pentru anii 2013 și 2014, cu modificările și completările ulterioare;

— Ordinului ministrului sănătății și al președintelui Casei Naționale de Asigurări de Sănătate nr. 619/360/2014 privind aprobarea Normelor metodologice de aplicare în anul 2014 a Hotărârii Guvernului nr. 400/2014 pentru aprobarea pachetelor de servicii și a Contractului-cadru care reglementează condițiile acordării asistenței medicale în cadrul sistemului de asigurări sociale de sănătate pentru anii 2014—2015;

— Normelor tehnice de realizare a programelor naționale de sănătate curative pentru anii 2013 și 2014, aprobate prin Ordinul președintelui Casei Naționale de Asigurări de Sănătate nr. 190/2013, cu modificările și completările ulterioare;

— Hotărârii Guvernului nr. 144/2010 privind organizarea și funcționarea Ministerului Sănătății, cu modificările și completările ulterioare;

— Hotărârii Guvernului nr. 972/2006 pentru aprobarea Statutului Casei Naționale de Asigurări de Sănătate, cu modificările și completările ulterioare,

ministrul sănătății și președintele Casei Naționale de Asigurări de Sănătate emit următorul ordin:

Art. I. — Ordinul ministrului sănătății și al președintelui Casei Naționale de Asigurări de Sănătate nr. 674/252/2012 privind aprobarea formularului de prescripție medicală electronică pentru medicamente cu și fără contribuție personală în tratamentul ambulatoriu și a Normelor metodologice privind utilizarea și modul de completare a formularului de prescripție medicală electronică pentru medicamente cu și fără contribuție personală în tratamentul ambulatoriu, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 439 din 2 iulie 2012, cu modificările și completările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La anexa nr. 1, punctul I — Componenta prescriere se modifică potrivit anexei care face parte integrantă din prezentul ordin.

2. La anexa nr. 2, capitolul II, la punctul I „Modul de completare a formularului de prescripție medicală electronică pentru medicamente cu și fără contribuție

personală — componenta prescriere”, litera a) va avea următorul cuprins:

„a) se completează cu denumirea cabinetului medical sau a unității medicale, adresa cabinetului medical sau a unității medicale, codul unic de identificare — CUI, casa de asigurări de sănătate cu care medicul a încheiat contractul/convenția, numărul contractului de furnizare de servicii medicale sau al convenției.”

Art. II. — Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I, și intră în vigoare la data de 1 noiembrie 2014.

★

Prezentul ordin transpune prevederile art. 3 din Directiva de punere în aplicare 2012/52/UE a Comisiei din 20 decembrie 2012 de stabilire a unor măsuri pentru facilitarea recunoașterii prescripțiilor medicale emise în alt stat membru, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene seria L, nr. 356 din 22 decembrie 2012.

p. Ministrul sănătății,
Francisk Iulian Chiriac,
secretar de stat

Președintele Casei Naționale de Asigurări de Sănătate,
Vasile Ciurchea

ACTE ALE AUTORITĂȚII NAȚIONALE DE REGLEMENTARE ÎN DOMENIUL ENERGIEI

AUTORITATEA NAȚIONALĂ DE REGLEMENTARE ÎN DOMENIUL ENERGIEI

DECIZIE

pentru aprobarea Contractului-cadru de vânzare/cumpărare a energiei electrice tranzacționate pe piața centralizată pentru serviciul universal

Având în vedere prevederile art. 22 alin. (2) lit. b) din Legea energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012, cu modificările și completările ulterioare, precum și ale art. 65 din Regulamentul de organizare și desfășurare a licitațiilor simultane cu preț descrescător pe piața centralizată pentru serviciul universal, aprobat prin Ordinul președintelui Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Energiei nr. 65/2014,

în temeiul prevederilor art. 5 alin. (1) lit. c) și ale art. 9 alin. (1) lit. g) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 33/2007 privind organizarea și funcționarea Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Energiei, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 160/2012,

președintele Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Energiei emite următoarea decizie:

Art. 1. — Se aprobă Contractul-cadru de vânzare/cumpărare a energiei electrice tranzacționate pe piața centralizată pentru serviciul universal, prevăzut în anexa care face parte integrantă din prezenta decizie.

Art. 2. — Producătorii de energie electrică, furnizorii, furnizorii de ultimă instanță și Societatea Comercială Operatorul Pieței de

Energie Electrică și Gaze Naturale OPCOM — S.A. duc la îndeplinire prevederile prezentei decizii, iar direcțiile de specialitate din cadrul Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Energiei urmăresc respectarea prevederilor prezentei decizii.

Art. 3. — Prezenta decizie se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Președintele Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Energiei,
Niculae Havrileț

București, 15 octombrie 2014.
Nr. 2.667.

ANEXĂ

CONTRACT-CADRU de vânzare/cumpărare a energiei electrice tranzacționate pe piața centralizată pentru serviciul universal Nr. din

Între:

....., cu sediul în, adresa, județul, cod poștal, telefon, fax, cod fiscal, înmatriculat în registrul comerțului la nr., cont de virament nr., deschis la, titular al licenței ANRE nr., reprezentat legal prin, având calitatea de vânzător, pe de o parte,

și

....., cu sediul în, adresa, județul, cod poștal, telefon, fax, cod fiscal, înmatriculat în registrul comerțului la nr., cont de virament nr., deschis la, titular al licenței ANRE nr., desemnat ca furnizor de ultimă instanță prin, reprezentat legal prin, având calitatea de cumpărător, pe de altă parte,

denumite colectiv în cele ce urmează „părțile” și individual „partea”, se încheie prezentul contract (denumit în continuare „contract”), în conformitate cu tranzacțiile bilaterale dintre părți pe piața centralizată pentru serviciul universal.

Terminologie

Art. 1. — Termenii utilizați în prezentul contract sunt definiți în anexa nr. 1.

Interpretări

Art. 2. — În afară de cazul în care contextul impune o altă interpretare, în prezentul contract:

- sensul cuvintelor la singular este valabil și la plural;
- referirile la oricare dintre părți vor însemna și vor include orice referire la acea parte, succesorii în drepturi sau reprezentanții ei legali, după caz, precum și cesionarii acesteia;
- părțile nu vor afecta structura sau interpretarea textului contractului.

Obiectul contractului

Art. 3. — (1) Obiectul contractului îl constituie vânzarea de către vânzător și cumpărarea de către cumpărător, în vederea furnizării către clienții săi finali care beneficiază de serviciul universal, a cantităților de energie electrică tranzacționate prin intermediul pieței centralizate pentru serviciul universal.

(2) Cantitățile contractate sunt prevăzute în anexa nr. 2, iar prețurile din contract sunt prevăzute în anexa nr. 3, fiind stabilite în conformitate cu datele publicate/comunicate de OPCSU în urma desfășurării licitațiilor simultane cu preț descrescător pe PCSU.

Condițiile de desfășurare a vânzării/cumpărării

Art. 4. — (1) Cantitățile contractate prevăzute în anexa nr. 2 sunt ferme pentru ambele părți, vânzătorul asumându-și obligația de a vinde cumpărătorului cantitățile contractate, în zilele/intervalele orare caracteristice acestora din perioada de livrare prevăzută în anexa nr. 2, iar cumpărătorul asumându-și obligația de a le cumpăra la prețurile din contract prevăzute în anexa nr. 3.

(2) Prețurile din contract prevăzute în anexa nr. 3 includ componenta tarifului de transport pentru introducerea energiei electrice în rețea (Tg) și sunt ferme pentru ambele părți.

Art. 5. — Clauzele prezentului contract referitoare la obligațiile vânzătorului de a vinde cantitățile contractate la prețurile din contract corespunzătoare nu exonerează vânzătorul de obligația de a respecta strict dispozițiile OTS, date în conformitate cu prevederile Codului tehnic al rețelei electrice de transport și ale Codului comercial al pieței angro de energie electrică, aprobate prin ordin al președintelui Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Energiei.

Art. 6. — Clauzele prezentului contract referitoare la obligațiile cumpărătorului de a cumpăra cantitățile contractate la prețurile din contract corespunzătoare nu exonerează cumpărătorul de obligația de a respecta strict dispozițiile OTS, date în conformitate cu prevederile Codului tehnic al rețelei electrice de transport și ale Codului comercial al pieței angro de energie electrică.

Art. 7. — (1) Cantitatea de energie electrică tranzacționată de părți conform prezentului contract reprezintă schimbul bloc sau face parte din schimbul bloc notificat de fiecare dintre părți, conform prevederilor Regulamentului de programare a unităților de producție și a consumatorilor dispecerizabili aprobat prin Ordin al președintelui ANRE.

(2) În vederea producerii efectelor prezentului contract, fiecare parte se înregistrează în prealabil la OPE ca PRE sau transferă responsabilitatea echilibrării unei alte PRE și trebuie să notifice la OPE, direct sau indirect, schimburile bloc corespunzătoare cantităților de energie electrică tranzacționate de părți conform prezentului contract. Părțile își comunică una alteia datele referitoare la PRE care își asumă responsabilitatea echilibrării pentru fiecare dintre părți, aceste date fiind cuprinse în anexa nr. 4 și actualizate ori de câte ori este cazul.

(3) Sumele pe care o parte trebuie să le plătească pentru dezechilibre conform prevederilor Codului comercial al pieței angro de energie electrică, ca urmare a transmiterii de către cealaltă parte a unei notificări fizice incorecte, vor fi plătite de partea care a notificat incorect. Dacă ambele părți transmit notificări fizice incorecte, penalitățile aferente sunt suportate de ambele părți.

Perioada de valabilitate a contractului

Art. 8. — (1) Perioada de valabilitate a contractului începe la data de și încetează la data de

(2) După încetarea perioadei de valabilitate, părțile nu vor mai fi ținute de termenii și condițiile prezentului contract decât pentru punerea în executare a drepturilor și obligațiilor părților, așa cum iau naștere din prezentul contract înainte de data încetării acestuia.

Facturare și condiții de plată

Art. 9. — Pe întreaga perioadă de livrare, vânzătorul va emite lunar către cumpărător, până la sfârșitul fiecărei luni de livrare, factura cu suma care trebuie plătită de cumpărător pentru luna de livrare respectivă, calculată cu următoarea formulă:

$$V = \sum_i (Q_i \times p_i \times n_i),$$

unde:

i = tipul de produs;

p_i = prețul de contract pentru produsul i , conform anexei nr. 3 (lei/MWh);

Q_i = cantitatea orară de contract pentru produsul i , conform anexei nr. 2 (MWh/h);

n_i = numărul de intervale orare din luna de livrare respectivă, caracteristice produsului i (h).

Art. 10. — Cumpărătorul va plăti integral facturile emise de vânzător conform prezentului contract, nu mai târziu de a 10-a zi de la începutul lunii care urmează lunii de livrare. În cazul în care termenul-limită de plată (data scadenței) este o zi nelucrătoare, atunci termenul-limită de plată se amână până la următoarea zi lucrătoare.

Art. 11. — În cazul în care o sumă facturată de către vânzător este contestată parțial sau integral de cumpărător, acesta va înainta o contestație vânzătorului cuprinzând obiecțiile sale, în termen de 5 zile lucrătoare de la începutul lunii care urmează lunii de livrare, și va plăti suma rămasă necontestată până la data scadenței. Obiecțiile formulate de cumpărător se vor soluționa pe cale amiabilă de către părți în termen de 5 zile lucrătoare de la data transmiterii contestației de către cumpărător. Pentru sumele contestate, dar stabilite ulterior pe cale amiabilă sau prin hotărâre judecătorească ca fiind datorate de cumpărător, acesta va plăti, pe lângă suma datorată, o dobândă penalizatoare calculată conform prevederilor art. 13.

Art. 12. — Factura se consideră achitată de către cumpărător în funcție de modalitatea de plată convenită de părți (la data înregistrării plății în contul vânzătorului, la data preluării cecului de către vânzător, la data intrării numerarului în casieria vânzătorului etc.).

Art. 13. — (1) Neachitarea facturii de către cumpărător până la data scadenței stabilite conform prevederilor art. 10 atrage plata unei dobânzi penalizatoare pentru fiecare zi de întârziere, calculată prin aplicarea, la suma neachitată în termen, a unui procent egal cu cel aplicat la calculul dobânzii datorate pentru neplata la termen a obligațiilor către bugetul de stat.

(2) Sumele corespunzătoare dobânzilor penalizatoare se datorează de către cumpărător vânzătorului începând cu prima zi după data scadenței și până la data achitării integrale a obligațiilor de plată (exclusiv).

(3) Valoarea totală a dobânzilor penalizatoare nu poate depăși valoarea sumei datorate.

Drepturi și obligații

Art. 14. — Vânzătorul are următoarele drepturi:

a) să încaseze, conform termenelor stabilite în prezentul contract, contravaloarea cantităților de energie electrică tranzacționate conform prezentului contract;

b) să factureze cumpărătorului și să încaseze dobânzile penalizatoare stabilite conform prezentului contract.

Art. 15. — Vânzătorul are următoarele obligații:

a) să dețină și să mențină în vigoare pe perioada de valabilitate a contractului licența de producere/furnizare a energiei electrice și să respecte prevederile acesteia;

b) să comunice în scris cumpărătorului orice modificare a elementelor care au stat la baza încheierii prezentului contract;

c) să notifice la OPE schimburile bloc corespunzătoare cantităților de energie electrică tranzacționate conform prezentului contract;

d) să factureze cumpărătorului cantitățile contractate la prețurile din contract;

e) să răspundă la contestațiile formulate de cumpărător împotriva unei sume facturate, în vederea soluționării pe cale amiabilă a obiecțiilor formulate în termenul prevăzut la art. 11; să achite sumele pe care cumpărătorul trebuie să le plătească pentru dezechilibre, ca urmare a transmiterii de către vânzător a unei notificări fizice incorecte a schimburilor bloc corespunzătoare cantităților de energie electrică tranzacționate conform prezentului contract;

f) să completeze cu datele publicate/comunicate de OPCSU în urma desfășurării licitațiilor pe PCSU, să semneze și să transmită spre semnare cumpărătorului contractul sau, după caz, actele adiționale la contract, cu respectarea termenelor prevăzute de Regulamentul de organizare și desfășurare a licitațiilor simultane cu preț descrescător pe piața centralizată pentru serviciul universal;

g) să notifice OPCSU semnarea prezentului contract sau, după caz, a actelor adiționale la contract prevăzute la lit. f).

Art. 16. — Cumpărătorul are următoarele drepturi:

a) să primească de la vânzător facturile pentru cantitățile contractate, la prețurile din contract corespunzătoare;

b) să solicite vânzătorului achitarea sumelor pe care trebuie să le plătească pentru dezechilibre, ca urmare a transmiterii de către vânzător a unei notificări fizice incorecte a schimburilor bloc corespunzătoare cantităților de energie electrică tranzacționate conform prezentului contract;

c) să conteste o sumă facturată de către vânzător, pe baza unei note explicative cuprinzând obiecțiile formulate, în termenul prevăzut la art. 11.

Art. 17. — Cumpărătorul are următoarele obligații:

a) să dețină și să mențină în vigoare pe perioada de valabilitate a contractului licența de furnizare a energiei electrice și să respecte prevederile acesteia, precum și ale reglementărilor prin care a fost desemnat ca FUI;

b) să notifice la OPE schimburile bloc corespunzătoare cantităților de energie electrică tranzacționate conform prezentului contract;

c) să achite integral facturile emise de vânzător pentru contravaloarea cantităților de energie electrică tranzacționate și/sau dobânzile penalizatoare datorate în conformitate cu prevederile prezentului contract;

d) să comunice în scris vânzătorului orice modificare a elementelor care au stat la baza întocmirii prezentului contract;

e) să verifice conformitatea cu datele publicate/comunicate de OPCSU în urma desfășurării licitațiilor pe PCSU și să semneze contractul sau, după caz, actele adiționale la contract transmise de vânzător, cu respectarea termenelor prevăzute de Regulamentul de organizare și desfășurare a licitațiilor simultane cu preț descrescător pe piața centralizată pentru serviciul universal;

f) să notifice OPCSU semnarea prezentului contract sau, după caz, a actelor adiționale la contract menționate la lit. e).

Art. 18. — (1) Părțile se obligă să dețină și să păstreze pe parcursul derulării contractului toate aprobările necesare fiecăreia pentru îndeplinirea obligațiilor contractuale, respectând în același timp toate prevederile legale.

(2) Părțile se obligă să asigure accesul terților, conform legii, cu păstrarea/respectarea confidențialității conform prevederilor art. 21, la toate informațiile, documentațiile sau datele necesare pentru buna derulare a prezentului contract.

(3) Daunele dovedite a fi produse uneia dintre părți din vina celeilalte părți vor fi suportate de partea vinovată.

Art. 19. — Părțile garantează una celeilalte că prezentul contract reprezintă o obligație validă, legală, opozabilă în justiție în termenii prevăzuți în contract.

Încetarea contractului

Art. 20. — Prezentul contract încetează să își producă efectele:

- a) la expirarea perioadei de valabilitate stabilite conform prevederilor art. 8;
- b) în caz de dizolvare, lichidare, faliment, retragerea/încetarea valabilității licenței uneia dintre părțile contractante, părțile fiind însă ținute să își îndeplinească obligațiile contractuale rezultate până în momentul apariției cauzei; partea care se află în una dintre aceste situații are obligația să notifice celeilalte părți data apariției situației, care va fi considerată data de la care prezentul contract încetează să își producă efectele, în cel mult 3 zile de la apariția situației;
- c) la data intrării în vigoare a unui ordin/decizie ANRE de încetare a aplicării cadrului de reglementare pe baza căruia a fost încheiat prezentul contract.

Confidențialitatea

Art. 21. — (1) Fiecare parte se obligă să asigure confidențialitatea tuturor informațiilor, documentațiilor și datelor furnizate de către cealaltă parte în baza prezentului contract și să nu le dezvăluie unui terț, în totalitate sau parțial, fără consimțământul scris al celeilalte părți.

(2) Fac excepție de la prevederile alin. (1):

- a) informațiile solicitate de autoritățile competente, în conformitate cu legislația în vigoare;
- b) informațiile care au fost făcute publice anterior încheierii prezentului contract;
- c) informațiile solicitate de OTS în conformitate cu prevederile Codului tehnic al rețelei electrice de transport și ale Codului comercial al pieței angro de energie electrică.

(3) Prevederile alin. (1) rămân valabile timp de 5 ani după încetarea prezentului contract.

Forța majoră

Art. 22. — Cauzele exonerante de răspundere sunt cele prevăzute de art. 1.351 din Codul civil.

Litigii

Art. 23. — Pentru neexecutarea, în totalitate sau în parte, a obligațiilor prevăzute în prezentul contract, părțile răspund conform legii și prevederilor contractuale.

Art. 24. — Părțile convin ca litigiile ce decurg din interpretarea și/sau derularea prezentului contract, care nu pot fi soluționate pe cale amiabilă sau prin intermediul Comisiei de soluționare a disputelor pe piața de energie electrică, numită prin decizie a președintelui ANRE, să fie deduse spre soluționare instanțelor judecătorești competente.

Cesiunea contractului

Art. 25. — Niciuna dintre părți nu poate cesiona, parțial sau total, drepturile și obligațiile ce decurg din acest contract fără obținerea prealabilă a acordului scris al celeilalte părți.

Procedura de derulare a contractului

Art. 26. — Prevederile specifice convenite de părți privind procedura de derulare a contractului sunt cuprinse în anexa nr. 5 și vor fi actualizate ori de câte ori este cazul.

Art. 27. — Orice documentație, notificare, punere în întârziere sau solicitare cerută sau autorizată prin prezentul contract va fi transmisă în scris, prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire, prin fax sau va fi înmănată personal destinatarului. În cazul transmiterii prin fax documentul în original se transmite și prin poștă, cu confirmare de primire.

Art. 28. — Orice documentație, notificare, punere în întârziere sau solicitare va fi considerată primită de către destinatar:

- a) la momentul predării, dacă este înmănată personal destinatarului, caz în care este necesară înregistrarea la destinatar a documentelor sau obținerea semnăturii de primire din partea reprezentantului destinatarului;
- b) la data confirmării primirii, dacă transmiterea s-a făcut prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire;
- c) la data confirmării transmiterii prin fax, în cazul transmiterii prin fax.

Dispoziții finale

Art. 29. — (1) Prezentul contract și toate obligațiile părților care rezultă din derularea acestuia se supun în totalitate și sub toate aspectele legislației românești.

(2) Limba care guvernează prezentul contract este limba română.

Art. 30. — Dacă printr-un act normativ sunt prevăzute dispoziții contrare clauzelor din prezentul contract, se aplică prevederile din actul normativ de la data intrării în vigoare a acestuia, iar părțile au obligația preluării acestora și modificării/completării în consecință prin act adițional a prezentului contract.

Art. 31. — Anexele nr. 1—5 fac parte integrantă din prezentul contract.

Prezentul contract a fost încheiat la data de, în două exemplare, câte unul pentru fiecare parte.

SEMNĂTURI:

Reprezentantul legal al vânzătorului

Reprezentantul legal al cumpărătorului

ANEXA Nr. 1
la contract

TERMINOLOGIE

ANRE	Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei
Furnizor de ultimă instanță (FUI)	Furnizor desemnat de ANRE pentru a presta serviciul universal de furnizare în condiții specifice reglementate
Parte responsabilă cu echilibrarea (PRE)	Titular de licență care a fost înregistrat de operatorul de transport și de sistem ca parte responsabilă cu echilibrarea, în conformitate cu prevederile Codului comercial al pieței angro de energie electrică; o PRE își poate asuma, de asemenea, responsabilitatea echilibrării pentru alți titulari de licență
Piața de echilibrare (PE)	Piața centralizată organizată și administrată de OPE pentru colectarea ofertelor de livrare a energiei de echilibrare transmise de participanții la piața de echilibrare și utilizarea lor pentru a asigura siguranța și stabilitatea în funcționare a Sistemului electroenergetic național și pentru a rezolva restricțiile de rețea
Piața centralizată pentru serviciul universal (PCSU)	Componentă a pieței centralizate de energie electrică, administrată de OPCSU, care funcționează pe baza unui mecanism de licitații simultane cu preț descrescător, și este destinată achiziționării energiei electrice necesare pentru acoperirea consumului clienților finali care beneficiază de serviciul universal
Operatorul de transport și de sistem (OTS)	Compania Națională de Transport al Energiei Electrice „Transelectrica” — S.A.
Operatorul pieței de echilibrare (OPE)	Persoană juridică ce asigură organizarea și administrarea pieței de echilibrare; această funcție este îndeplinită de OTS.
Operatorul pieței centralizate pentru serviciul universal (OPCSU)	Operatorul pieței de energie electrică, stabilit conform prevederilor legislației în vigoare, care este responsabil cu organizarea, desfășurarea și închiderea licitațiilor, transmiterea/publicarea rezultatelor licitațiilor și, după caz, reducerea cantităților din ofertele de cumpărare sau anularea licitațiilor
Schimb bloc	Schimb de energie electrică între două părți responsabile cu echilibrarea
Serviciul universal (SU)	Serviciul de furnizare a energiei electrice garantat clienților casnici și clienților noncasnici cu un număr de salariați mai mic de 50 și o cifră de afaceri anuală și o valoare totală a activelor din bilanțul contabil conform raportărilor fiscale anuale care nu depășește 10 milioane de euro, la un nivel de calitate și prețuri rezonabile, transparente, ușor comparabile și nediscriminatorii

ANEXA Nr. 2
la contract

CANTITĂȚI CONTRACTATE

1. Cantitatea totală de energie electrică contractată între părți este de MWh.
2. Cantitățile orare contractate sunt următoarele:

Nr. produs	Tipul produsului	Zilele de livrare din săptămână	Intervalele orare de livrare	Cantitatea orară contractată [MWh/h]
1.	Bandă	Luni — Duminică	0—24	
2.	Vârf			
3.	Vârf			

3. Perioada de livrare este

NOTĂ:

Conținutul acestei anexe se completează de către vânzător, după desfășurarea unei sesiuni de licitație pe PCSU în urma căreia OPCSU a stabilit o tranzacție bilaterală între părți, conform datelor publicate/comunicate de OPCSU.

SEMNĂTURI:

Din partea vânzătorului

Din partea cumpărătorului

PREȚURI DIN CONTRACT

1. Prețurile din contract, stabilite pentru fiecare tip de produs, sunt:

Nr. produs	Tipul produsului	Zilele de livrare din săptămână	Intervalele orare de livrare	Prețul din contract [lei/MWh]
1.	Bandă	Luni — Duminică	0—24	
2.	Vârf			
3.	Vârf			

2. Prețurile din contract nu includ TVA.

NOTĂ:

Conținutul acestei anexe se completează de către vânzător, după desfășurarea unei sesiuni de licitație pe PCSU în urma căreia OPCSU a stabilit o tranzacție bilaterală între părți, conform datelor publicate/comunicate de OPCSU.

SEMNĂTURI:

Din partea vânzătorului

Din partea cumpărătorului

Date referitoare la partea responsabilă cu echilibrarea (PRE)

Pentru vânzător:

— denumirea PRE

— codul PRE

— persoane de contact, adresa de e-mail și nr. de telefon

Pentru cumpărător:

— denumirea PRE

— codul PRE

— persoane de contact, adresa de e-mail și nr. de telefon

.....

Prevederi specifice privind procedura de derulare a contractului

1. Persoana de contact din partea vânzătorului;
2. Persoana de contact din partea cumpărătorului;
3. Căile de comunicare convenite;
4. Termene privind transmiterea datelor specifice între părți, precum și între părți și autoritățile desemnate prin lege sau reglementări să le primească;

5. Prevederi convenite referitoare la achitarea de către vânzător a sumelor pe care cumpărătorul trebuie să le plătească pentru dezechilibre, ca urmare a transmiterii de către vânzător a unei notificări fizice incorecte a schimburilor bloc corespunzătoare cantităților de energie electrică tranzacționate conform prezentului contract:

6. Modalități de plată convenite:
-

NOTĂ:

Conținutul acestei anexe se completează conform înțelegerii părților.

ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

COMPLETUL PENTRU DEZLEGAREA UNOR CHESTIUNI DE DREPT ÎN MATERIE PENALĂ

DECIZIA Nr. 18**din 15 septembrie 2014**

Dosar nr. 19/1/2014/HP/P

Corina Michaela Jîjîie — președintele Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție, președintele completului

Rodica Cosma — judecător la Secția penală

Simona Nenință — judecător la Secția penală

Lucia Tatiana Rog — judecător la Secția penală

Săndel Lucian Macavei — judecător la Secția penală

Luminița Zglimbea — judecător la Secția penală

Simona Daniela Encean — judecător la Secția penală

Rodica Aida Popa — judecător la Secția penală — judecător-raportor

Maricela Cobzariu — judecător la Secția penală

Corina Ionela Vîlcea — magistrat-asistent

Tribunalul Arad, Judecătoria Arad, Tribunalul Timiș, Curtea de Apel Cluj, Curtea de Apel Oradea, Tribunalul Bihor, Judecătoria Oradea, Judecătoria Satu Mare, Tribunalul Satu Mare, Tribunalul Bacău, Judecătoria Bacău, Judecătoria Miercurea-Ciuc, Tribunalul Constanța, Judecătoria Medgidia, Judecătoria Constanța, Tribunalul Tulcea, Tribunalul Giurgiu, Judecătoria Oltenița, Tribunalul București, Tribunalul Ialomița, Tribunalul Brăila, Curtea de Apel Galați, precum și opiniile magistraților din cadrul Tribunalului Vaslui, Judecătoria Vaslui, Judecătoria Huși, Judecătoria Bârlad, Tribunalul Iași, Judecătoria Craiova, Judecătoria Segarcea, Tribunalul Dolj, Tribunalul Mehedinți, Judecătoria Drobeta-Turnu Severin, Judecătoria Vânu Mare, Curtea de Apel Timișoara, Tribunalul Arad, Tribunalul Timiș, Tribunalul Caraș-Severin, Curtea de Apel Cluj, Tribunalul Maramureș, Curtea de Apel Oradea, Tribunalul Bihor, Tribunalul Satu Mare, Judecătoria Oradea, Curtea de Apel Alba Iulia și instanțele aflate în circumscripția Curții de Apel Alba Iulia, Curtea de Apel Bacău, Tribunalul Bacău, Judecătoria Târgu-Neamț, Curtea de Apel Târgu Mureș, Judecătoria Târnăveni, Judecătoria Miercurea-Ciuc, Judecătoria Gheorgheni, Judecătoria Odorheiu Secuiesc, Judecătoria Luduș, Judecătoria Toplița, Tribunalul Mureș, Curtea de Apel Brașov, Tribunalul pentru Minori și Familie Brașov, Judecătoria Târgu Secuiesc, Judecătoria Brașov, Curtea de Apel Constanța și instanțele ce se află în circumscripția acestei instanțe, Curtea de Apel Pitești, Tribunalul Argeș, Tribunalul Vâlcea, Tribunalul Ilfov, Judecătoria Giurgiu, Tribunalul Ialomița, Curtea de Apel Constanța și instanțele ce se află în circumscripția acesteia, respectiv Tribunalul Constanța, Judecătoria Constanța, Tribunalul Tulcea, Judecătoria Medgidia, Curtea de Apel Galați, Tribunalul Vrancea, precum și opinia Universității de Vest din Timișoara — Facultatea de Drept și Științe Administrative și opinia Direcției legislație, studii, documentare și informatică juridică din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție.

S-a luat în examinare sesizarea formulată de Tribunalul Galați în Dosarul nr. 1.296/233/2014, prin Încheierea de ședință din data de 16 mai 2014, prin care s-a solicitat pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea de principiu a chestiunii de drept, respectiv: dacă în aplicarea art. 21 alin. (1) și (3) din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal pedeapsa închisorii executabilă mai mare de 5 ani aplicată pentru infracțiuni săvârșite în timpul minorității se înlocuiește cu a) măsura educativă a internării într-un centru de detenție pe o durată egală cu durata pedepsei închisorii ori cu b) măsura educativă a internării într-un centru de detenție pe o durată de 5 ani.

Judecător-raportor a fost desemnat, conform prevederilor art. 476 alin. (7) din Codul de procedură penală, doamna judecător Rodica Aida Popa — judecător la Secția penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a fost constituit conform prevederilor art. 476 alin. (6) din Codul de procedură penală și ale art. 272 alin. (1) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

Ședința a fost prezidată de președintele Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție, doamna judecător Corina Michaela Jîjîie.

La ședința de judecată a participat doamna Corina Ionela Vîlcea, magistrat-asistent în cadrul Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție, desemnată în conformitate cu dispozițiile art. 276 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a fost reprezentat de doamna Iuliana Nedelcu, procuror șef secție în cadrul Secției judiciare a Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

Magistratul-asistent a prezentat referatul cauzei, arătând că au fost depuse hotărâri relevante în materie pronunțate de Tribunalul Iași, Tribunalul Vaslui, Curtea de Apel Iași, Curtea de Apel Craiova, Tribunalul Dolj, Judecătoria Craiova, Tribunalul Gorj, Judecătoria Târgu Jiu, Curtea de Apel Timișoara,

S-a mai arătat că raportul a fost comunicat condamnatului, în conformitate cu dispozițiile art. 476 alin. (9) din Codul de procedură penală, la dosar nefiind depus un punct de vedere din partea acestuia.

Reprezentantul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a susținut că, în interpretarea dispozițiilor art. 21 alin. (1) și (3) din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, pedeapsa închisorii executabilă, aplicată în baza Codului penal din 1969 pentru infracțiuni comise în timpul minorității, se înlocuiește cu măsura educativă a internării într-un centru de detenție pe o perioadă egală cu durata pedepsei închisorii, fără ca măsura educativă să fie limitată la durata maximă de 5 ani prevăzută de art. 125 alin. (2) teza I din Codul penal.

Totodată, a arătat că suplimentează concluziile în formă scrisă față de aspectele menționate în raportul prezentat de judecătorul raportor.

Astfel, a considerat necesar ca față de opiniile exprimate în doctrină, prezentate, de altfel, și de judecătorul raportor prin

interpretarea dispozițiilor alin. (2) din art. 21 din Legea nr. 187/2012, pedeapsa executabilă mai mare de 15 ani, însă fără a depăși 20 de ani, se va înlocui cu măsura educativă a internării într-un centru de detenție pe o durată de 15 ani.

Ipoteza mai sus menționată nu a fost avută în vedere de legiuitor, iar suplimentar față de argumentele relevate de raport, a invocat și principiul legalității pedepsei prevăzută de art. 2 alin. (3) din Codul penal, considerând că acesta este aplicabil, pe calea analogiei, și în cazul răspunderii minorilor, unde singura sancțiune este măsura educativă, această interpretare fiind permisă și în materia dreptului substanțial penal, atunci când este o analogie în favoare, iar nu în defavoare.

Președintele Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a declarat dezbaterea închisă, reținându-se dosarul în pronunțare privind sesizarea formulată.

ÎN ALTA CURTE,

Asupra chestiunii de drept sesizate, constată următoarele:

I. Titularul și obiectul sesizării

Prin Încheierea de ședință din data de 16 mai 2014 pronunțată de Tribunalul Galați în Dosarul nr. 1.296/233/2014, în baza art. 476 și următoarele din Codul de procedură penală, a fost sesizată Înalta Curte de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea de principiu a problemei de drept, respectiv: dacă în aplicarea art. 21 alin. (1) și (3) din Legea nr. 187/2012 pedeapsa închisorii executabilă mai mare de 5 ani aplicată pentru infracțiuni săvârșite în timpul minorității se înlocuiește cu a) măsura educativă a internării într-un centru de detenție pe o durată egală cu durata pedepsei închisorii ori cu b) măsura educativă a internării într-un centru de detenție pe o durată de 5 ani.

II. Expunerea succintă a cauzei

Prin Sentința penală nr. 766/20.04.2010 a Judecătoriei Galați (definitivă la data de 26 mai 2010), CP a fost condamnat la pedeapsa de un an închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de furt calificat, prevăzută de art. 208 alin. 1—209 alin. 1 lit. a), g) și i) din Codul penal, cu aplicarea art. 99 și următoarele și art. 74 alin. 1 lit. c), în referire la art. 76 alin. 1 lit. d) din Codul penal.

Instanța de condamnare a constatat că fapta ce face obiectul cauzei este concurrentă, în sensul art. 33 lit. a) din Codul penal, cu faptele pentru care inculpatul a fost condamnat prin sentințele penale nr. 1.111/18.06.2008, nr. 1.567/26.09.2008 și nr. 1.569/26.09.2008 ale Judecătoriei Galați și, pe cale de consecință, a descontopit pedeapsa rezultantă de 8 ani și 6 luni închisoare aplicată prin Sentința penală nr. 1.111/18.06.2008 a Judecătoriei Galați (definitivă la data de 7 octombrie 2008), în pedepsele componente:

— pedeapsa de 8 ani închisoare aplicată pentru săvârșirea infracțiunii de viol, prevăzută de art. 197 alin. 1 și alin. 2 lit. a) din Codul penal, cu aplicarea art. 99 și următoarele și art. 41 alin. 2 din Codul penal (*faptă săvârșită la data de 03/04.01.2008*);

— pedeapsa de 4 ani și 6 luni închisoare pentru săvârșirea unei infracțiuni de tâlhărie, prevăzută de art. 211 alin. 1, alin. 2 lit. b) și alin. 2 lit. a) și c) din Codul penal, cu aplicarea art. 41 alin. 2 și art. 99 și următoarele din Codul penal (*faptă săvârșită la data de 12./12.01.2008*), cu înlăturarea sporului de 6 luni închisoare.

În temeiul art. 36 alin. 1 din Codul penal, în referire la art. 33 lit. a) — art. 34 alin. 1 lit. b) din Codul penal, a contopit:

— pedeapsa de 1 an închisoare aplicată în cauză;

— pedeapsa de 8 ani închisoare aplicată pentru săvârșirea infracțiunii de viol prin Sentința penală nr. 1.111/18.06.2008 a Judecătoriei Galați;

— pedeapsa de 4 ani și 6 luni închisoare aplicată pentru săvârșirea infracțiunii de tâlhărie prin Sentința penală nr. 1.111/18.06.2008 a Judecătoriei Galați;

— pedeapsa de 8 luni închisoare pentru săvârșirea unei infracțiuni de furt calificat, prevăzută de art. 208 alin. 1 — art. 209 alin. 1 lit. a) și g) din Codul penal, cu aplicarea art. 99 și următoarele, art. 74 alin. 1 lit. a) și c), în referire la art. 76 alin. 1 lit. d) din Codul penal (*faptă săvârșită la data de 15/16.01.2007*), aplicată prin Sentința penală nr. 1.567/26.09.2008 a Judecătoriei Galați, definitivă la data de 20 octombrie 2008 prin neapelare;

— pedeapsa de 9 luni închisoare pentru săvârșirea unei infracțiuni de tâlhărie, prevăzută de art. 211 alin. 1 și alin. 2 lit. c) din Codul penal, cu aplicarea art. 99 și următoarele, art. 74 alin. 1 lit. a) și c), în referire la art. 76 alin. 1 lit. d) din Codul penal (*faptă săvârșită la data de 26.08.2006*), aplicată prin Sentința penală nr. 1.569/26.09.2008 a Judecătoriei Galați, definitivă la data de 24 octombrie 2008 prin neapelare, urmând ca numitul CP să execute pedeapsa cea mai grea, de 8 ani închisoare, sporită la 8 ani și 6 luni închisoare. Din pedeapsa aplicată inculpatului, în baza art. 36 alin. 3 din Codul penal, instanța a dedus perioada executată de la 16 ianuarie 2008 la zi.

După rămânerea definitivă a Sentinței penale nr. 766/20.04.2010, s-a emis Mandatul de executare a pedepsei închisorii nr. 935/2010, executarea pedepsei începând la data de 16.01.2008 și urmând să înceteze la data de 15.07.2016.

La data de 1 februarie 2014 a intrat în vigoare noul Cod penal care prevede doar măsuri educative în ceea ce privește minorii, respectiv:

- stagiul de formare civică;
- supravegherea;
- consemnarea la sfârșit de săptămână;
- asistarea zilnică;
- internarea într-un centru de reeducare;
- internarea într-un centru de detenție.

Ca urmare a noilor prevederi legale, Comisia de evaluare a situației juridice a condamnaților aflați în executarea pedepselor constituită în cadrul Penitenciarul de Maximă Siguranță Galați a sesizat instanța de executare (Judecătoria Galați) în vederea aplicării noului Cod penal în ceea ce îl privește pe condamnatul CP.

Prin Sentința penală nr. 225/04.02.2014, Judecătoria Galați a admis sesizarea Comisiei și, pe cale de consecință, în baza art. 21 alin. (3) din Legea nr. 187/2012, a dispus înlocuirea pedepsei rezultante de 8 ani și 6 luni închisoare aplicată prin Sentința penală nr. 766 din 20 aprilie 2010 pronunțată de Judecătoria Galați, cu măsura educativă a internării într-un centru de detenție pe o perioadă 5 (cinci) ani.

A dispus anularea Mandatului de executare a pedepsei închisorii nr. 935/2010 (emis în baza Sentinței penale nr. 766 din 20 aprilie 2010, pronunțată de Judecătoria Galați) și, constatând că măsura educativă a internării într-un centru de detenție a fost deja executată de la data de 16 ianuarie 2008 la zi, a dispus punerea în libertate de îndată a persoanei condamnate.

Prin Adresa nr. T 19.751/04.02.2014, Penitenciarul Galați a comunicat punerea în libertate a condamnatului CP.

Împotriva Sentinței penale nr. 225/04.02.2014, Parchetul de pe lângă Judecătoria Galați a exercitat în termen legal calea de atac a contestației, motivul acesteia fiind acela că instanța de fond ar fi aplicat în mod greșit dispozițiile art. 21 alin. (3) din Legea nr. 187/2012 și art. 125 din noul Cod penal. În concret, în motivarea contestației s-a arătat că, potrivit art. 21 din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, pedeapsa închisorii executabilă, aplicată în

baza Codului penal din 1969 pentru infracțiuni comise în timpul minorității, se înlocuiește cu măsura educativă a internării într-un centru de detenție pe o perioadă egală cu durata pedepsei închisorii, în cazul pluralității de infracțiuni, înlocuirea făcându-se cu privire la pedeapsa rezultantă. Prin urmare, parchetul a opinat că în mod greșit s-a dispus înlocuirea pedepsei rezultante de 8 ani și 6 luni închisoare cu măsura educativă a internării într-un centru de detenție pe o durată de 5 ani, în cauză impunându-se înlocuirea cu măsura internării pe o durată egală cu durata pedepsei rezultante stabilite anterior prin Sentința penală nr. 766/20.04.2010 a Judecătoriei Galați, respectiv 8 ani și 6 luni.

III. **Punctul de vedere al instanței care a dispus sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție cu privire la chestiunea de drept a cărei dezlegare se solicită**

Tribunalul Galați, prin încheierea pronunțată, constată ca fiind îndeplinite condițiile prevăzute de art. 475 din Codul de procedură penală referitoare la admisibilitatea sesizării instanței supreme cu privire la modalitatea de interpretare și aplicare a dispozițiilor art. 21 alin. (1) din Legea nr. 187/2012, reținând că prezenta cauză se afla în stadiul procesual al căii de atac a contestației împotriva sentinței pronunțate de Judecătoria Galați, neexistând o cale de atac ulterioară; critica adusă de procuror hotărârii instanței de fond vizează modalitatea de interpretare a dispozițiilor art. 21 alin. (1) din Legea nr. 187/2012, respectiv dacă în cazul pedepselor cu închisoare aplicate pentru infracțiuni săvârșite în timpul minorității, acestea se înlocuiesc cu măsura educativă a internării într-un centru de detenție, dar nu mai mult de 5 ani ori pe o perioadă egală cu durata pedepsei închisorii, chiar dacă aceasta depășește 5 ani; chestiunea de drept în litigiu nu a mai făcut obiectul unui recurs în interesul legii deja soluționat, în curs de soluționare ori al vreunei proceduri întemeiate pe dispozițiile art. 475 din Codul procedură penală.

De asemenea, asupra chestiunii de drept arătate a fost evidențiată practica instanțelor judecătorești ca fiind contradictorie, neexistând un punct de vedere majoritar. Din verificările efectuate de instanță în sistemul ECRIS al instanțelor judecătorești din Galați au fost identificate două hotărâri prin care chestiunea de drept litigioasă a fost soluționată diferit.

Astfel, prin Sentința penală nr. 305/10.02.2014 a Judecătoriei Galați a fost admisă sesizarea Comisiei de evaluare a situației juridice a condamnaților aflați în executarea pedepselor, constituită în Penitenciarul Galați, privind aplicarea legii penale mai favorabile în ceea ce privește condamnatul, a fost înlocuită pedeapsa rezultantă de 9 ani și 6 luni închisoare (stabilită în exclusivitate pentru infracțiuni comise în timpul minorității) cu măsura educativă a internării într-un centru de detenție pe o durată de 5 ani, s-a constatat că măsura educativă a internării a fost deja executată în perioada 16 ianuarie 2008—15 ianuarie 2013 și s-a dispus punerea în libertate de îndată a persoanei condamnate. Hotărârea nu a fost atacată cu contestație, potrivit legii.

Prin Sentința penală nr. 80/10.02.2014 a Tribunalului Galați a fost admisă sesizarea privind aplicarea legii penale mai favorabile formulată de Comisia de evaluare a incidenței aplicării legii penale mai favorabile din cadrul Penitenciarului Galați cu privire la persoana privată de libertate și a fost înlocuită pedeapsa rezultantă de 12 ani închisoare aplicată prin Sentința penală nr. 63/12.04.2011 a Tribunalului Brăila cu măsura educativă a internării într-un centru de detenție pe o durată de 5 ani.

Împotriva acestei hotărâri a fost formulată contestație de către procuror, iar prin Decizia penală nr. 6/18.02.2014, Curtea de Apel Galați a admis contestația, a desființat hotărârea primei

instanțe și, în rejudecare, a înlocuit pedeapsa rezultantă de 12 ani închisoare aplicată prin Sentința penală nr. 63/12.04.2011 a Tribunalului Brăila cu măsura educativă a internării într-un centru de detenție pe o durată de 12 ani.

S-a subliniat că la luarea acestei măsuri instanța de control judiciar a avut în vedere faptul că dispozițiile art. 21 alin. (1) și (3) din Legea nr. 187/2012 stabilesc „în mod clar și fără echivoc că pedeapsa închisorii executabilă, aplicată în baza Codului penal din 1969 pentru infracțiuni comise în timpul minorității, se înlocuiește cu măsura educativă a internării într-un centru de detenție pe o perioadă egală cu durata pedepsei închisorii, iar în cazul pluralității de infracțiuni, înlocuirea se face cu privire la pedeapsa rezultantă. În acest context, prevederile art. 21 alin. (1), (3) din Legea nr. 187/2012 au caracter de normă specială și se aplică cu prioritate, în raport cu art. 125, 129 din noul Cod penal care vizează măsura educativă a internării într-un centru de detenție, norme-cadru cu caracter general” (extras din Decizia penală nr. 6/18.02.2014 a Curții de Apel Galați).

Tribunalul Galați, în considerentele încheierii prin care sesizează instanța supremă, interpretează coroborat dispozițiile art. 21 alin. (1) și (3) din Legea nr. 187/2012 cu cele ale art. 125 din noul Cod penal, arătând că înlocuirea ar fi limitată de pragul maxim de 5 ani prevăzut de lege în privința măsurii educative a internării într-un centru de detenție. S-a menționat că, în susținerea acestei concluzii, se poate invoca ipoteza teoretică în care inculpatul (minor) ar fi judecat sub imperiul noului Cod penal pentru aceleași fapte ca și cele pentru care a fost condamnat intimatul și în privința căruia instanța de judecată nu ar putea stabili măsura internării pe o durată mai mare de 5 ani.

Pe de altă parte, dispozițiile art. 21 alin. (1) și (3) din Legea nr. 187/2012 nu prevăd expres o limită maximă a măsurii educative a internării. Atunci când legiuitorul a dorit să limiteze înlocuirea pedepsei închisorii la un anumit prag maxim, a făcut mențiuni exprese în lege [a se vedea dispozițiile alin. (2) ale art. 21 din Legea nr. 187/2012, care prevăd că pedeapsa închisorii care depășește 20 de ani, aplicată pentru infracțiuni comise în timpul minorității, va fi înlocuită cu internarea într-un centru de detenție pe o perioadă de 15 ani].

Astfel, modalitatea de interpretare a dispozițiilor art. 21 alin. (1) și (3) din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal este esențială în ceea ce privește soluționarea prezentei cauze. Pe cale de consecință, în temeiul art. 475 din Codul de procedură penală, Tribunalul Galați a sesizat Înalta Curte de Casație și Justiție cu o cerere având ca obiect pronunțarea unei hotărâri prealabile prin care să se stabilească dacă în aplicarea art. 21 alin. (1) și (3) din Legea nr. 187/2012 pedeapsa închisorii executabilă mai mare de 5 ani aplicată pentru infracțiuni săvârșite în timpul minorității se înlocuiește cu:

- a) măsura educativă a internării într-un centru de detenție pe o durată egală cu durata pedepsei închisorii; ori cu
- b) măsura educativă a internării într-un centru de detenție pe o durată de 5 ani.

Tribunalul Galați a dispus suspendarea prezentei cauze până la soluționarea cererii adresate instanței supreme.

IV. **Legislația relevantă**

Art. 21 din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal

„(1) Pedeapsa închisorii executabilă, aplicată în baza Codului penal din 1969 pentru infracțiuni comise în timpul minorității, se înlocuiește cu măsura educativă a internării într-un centru de detenție pe o perioadă egală cu durata pedepsei închisorii.

(2) Pedeapsa închisorii care depășește 20 de ani, aplicată pentru infracțiuni comise în timpul minorității, se va înlocui cu internarea într-un centru de detenție pe o perioadă de 15 ani.

(3) În cazul pluralității de infracțiuni, înlocuirea prevăzută la alin. (1) și (2) se face cu privire la pedeapsa rezultantă.

(4) Partea executată din pedeapsa închisorii, precum și durata reținerii și arestării preventive se consideră ca parte executată din durata măsurii educative a internării în centrul de detenție.”

Art. 125 din Codul penal în vigoare. Internarea într-un centru de detenție

„(1) Măsura educativă a internării într-un centru de detenție constă în internarea minorului într-o instituție specializată în recuperarea minorilor, cu regim de pază și supraveghere, unde va urma programe intensive de reintegrare socială, precum și programe de pregătire școlară și formare profesională potrivit aptitudinilor sale.

(2) Internarea se dispune pe o perioadă cuprinsă între 2 și 5 ani, afară de cazul în care pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită este închisoarea de 20 de ani sau mai mare ori detențiunea pe viață, când internarea se ia pe o perioadă cuprinsă între 5 și 15 ani.

(3) Dacă în perioada internării minorul săvârșește o nouă infracțiune sau este judecat pentru o infracțiune concurentă săvârșită anterior, instanța prelungește măsura internării, fără a depăși maximul prevăzut în alin. (2), determinat în raport cu pedeapsa cea mai grea dintre cele prevăzute de lege pentru infracțiunile săvârșite. Din durata măsurii educative se scade perioada executată până la data hotărârii.

(4) În cazul în care pe durata internării, minorul a dovedit interes constant pentru însușirea cunoștințelor școlare și profesionale și a făcut progrese evidente în vederea reintegrării sociale, după executarea a cel puțin jumătate din durata internării, instanța poate dispune:

a) înlocuirea internării cu măsura educativă a asistării zilnice pe o perioadă egală cu durata internării neexecutate, dar nu mai mult de 6 luni, dacă persoana internată nu a împlinit vârsta de 18 ani;

b) liberarea din centrul de detenție, dacă persoana internată a împlinit vârsta de 18 ani.

(5) Odată cu înlocuirea sau liberarea, instanța impune respectarea uneia sau mai multora dintre obligațiile prevăzute în art. 121, până la împlinirea duratei măsurii internării.

(6) Dacă minorul nu respectă, cu rea-credință, condițiile de executare a măsurii asistării zilnice sau obligațiile impuse, instanța revine asupra înlocuirii sau liberării și dispune executarea restului rămas neexecutat din durata măsurii internării într-un centru de detenție.

(7) În cazul săvârșirii, până la împlinirea duratei internării, a unei noi infracțiuni de către o persoană care nu a împlinit vârsta de 18 ani și față de care s-a dispus înlocuirea măsurii internării într-un centru de detenție cu măsura asistării zilnice, instanța revine asupra înlocuirii și dispune:

a) executarea restului rămas din durata măsurii internării într-un centru de detenție;

b) prelungirea duratei acestei internări în condițiile prevăzute în alin. (3).”

V. Punctul de vedere al părții cu privire la dezlegarea chestiunii de drept

Condamnatul CP nu a formulat un punct de vedere scris privind chestiunea de drept supusă analizei, drept conferit de dispozițiile art. 476 alin. (9) din Codul de procedură penală.

VI. Punctele de vedere exprimate de către curțile de apel și instanțele de judecată arondate

Examinând punctele de vedere exprimate de curțile de apel și instanțele arondate, precum și jurisprudența atașată acestora, ce au fost transmise instanței supreme referitoare la chestiunea de drept supusă dezlegării, a rezultat o practică neunitară.

Astfel, unele curți de apel, tribunale și judecătorii au arătat, în mod explicit, că normele tranzitorii statuate în art. 21 din Legea nr. 187/2012 au caracter special, în raport cu dispozițiile art. 125 din Codul penal, ceea ce conduce la aplicarea lor în mod exclusiv, așa încât pedeapsa executabilă aplicată minorilor se înlocuiește cu măsura educativă a internării într-un centru de detenție pe o durată egală cu pedeapsa aplicată (curțile de apel Alba Iulia, Oradea, Cluj-Napoca, Timișoara, tribunalele București, Giurgiu, Ialomița, Bacău, Neamț, Argeș, Mureș, Arad, Timiș, Caraș-Severin, Dolj, Mehedinți, Tribunalul pentru Minori Brașov, judecătoriile Giurgiu, Târgu-Neamț, Miercurea-Ciuc, Gheorghieni, Toplița, Târgu Secuiesc, Craiova).

Alte instanțe au exprimat punctul de vedere în sensul că pedeapsa executabilă aplicată minorilor mai mare de 5 ani sau 15 ani se înlocuiește cu măsura educativă a internării într-un centru de detenție pe o durată de 5 ani sau 15 ani atunci când pedeapsa la care au fost condamnați minorii depășește 20 de ani, invocând limitele măsurii prevăzute în art. 125 din Codul penal actual, pe calea interpretării sistematice; această opinie majoritară a fost exprimată de curțile de apel Galați, Bacău, Brașov, Târgu Mureș, Constanța, tribunalele Constanța, Vâlcea, Vaslui, judecătoriile Odorheiu Secuiesc, Luduș, Segarcea.

VII. Doctrina în materia aplicării dispozițiilor referitoare la aplicarea dispozițiilor art. 21 din Legea nr. 187/2012

Codul penal intrat în vigoare la 1 februarie 2014 a conferit prilejul exprimării în doctrină a unor puncte de vedere și cu privire la dispozițiile mai sus menționate.

În acest sens, evidențiem comentariul exprimat de Tudorel Toader, Maria-Ioana Michinici, Anda Crișu-Ciocintă, Mihai Dunea, Ruxandra Răducanu, Sebastian Rădulețu¹ cu privire la legea penală mai favorabilă, apreciind că „în comparație cu pedeapsa închisorii cu executare în regim de detenție, aplicată în temeiul Codului penal din 1969, măsura educativă a internării într-un centru de detenție ... este mai blândă Ca dispoziție tranzitorie, art. 21 din Legea nr. 187/2012 prevede că pedeapsa închisorii executabilă, aplicată în baza Codului penal din 1969 pentru infracțiuni comise în timpul minorității, se înlocuiește cu măsura educativă a internării într-un centru de detenție pe o perioadă egală cu durata pedepsei închisorii. Dacă pedeapsa închisorii aplicată pentru infracțiuni comise în timpul minorității depășește 20 de ani, se va înlocui cu internarea într-un centru de detenție pe o perioadă de 15 ani. În cazul pluralității de infracțiuni, înlocuirea se face cu privire la pedeapsa rezultantă. În astfel de situații, partea executată din pedeapsa închisorii, precum și durata reținerii și arestării preventive se consideră ca parte executată din durata măsurii educative a internării în centrul de detenție.”

De asemenea, Norel Neagu² a menționat existența unor situații tranzitorii în aplicarea legii penale în timp cu privire la pedepsele executabile cu închisoarea aplicabile minorilor prevăzute în dispozițiile art. 21 din Legea nr. 187/2012.

¹ Tudorel Toader, Maria-Ioana Michinici, Anda Crișu-Ciocintă, Mihai Dunea, Ruxandra Răducanu, Sebastian Rădulețu, *Noul Cod penal, Comentarii pe articole*, Editura Hamangiu, 2014, pag. 229.

² Coord. Mihai Adrian Hotca, M. Gorunescu, N. Neagu, R.-F. Geamănu, M. Dobrinou, M. C. Sinescu, R. Slăvoiu, L.- D. Al-Kawadri, C. Nedelcu, A. Hărătu, *Instrumente juridice, Noul Cod penal, Note. Corelații. Explicații*, Editura C.H. Beck, București, 2014, pag. 301.

O interpretare a aplicării dispozițiilor legale mai sus enunțate este dată de Mihail Udroui și Victor Constantinescu³, care au opinat că în ceea ce privește aplicarea legii penale mai favorabile după judecarea definitivă a cauzei, în condițiile art. 6 din Codul penal, referitor la pedepsele executabile aplicate definitiv la momentul intrării în vigoare a noului Cod penal, prin prevederile art. 21 alin. (1) „se instituie obligativitatea înlocuirii cu măsura educativă a internării într-un centru de detenție, pentru o perioadă egală cu pedeapsa închisorii aplicate prin hotărârea definitivă.”

Autorii au considerat că dispozițiile alin. (2) al aceluiași articol sunt inaplicabile, „întrucât, potrivit dispozițiilor art. 109 C.pen. 1969, coroborat cu practica judiciară sub imperiul vechiului Cod, pedeapsa rezultantă ce putea fi aplicată minorilor, inclusiv după aplicarea sporului prevăzut de art. 34 C.pen. 1969, era cea de 20 de ani închisoare.”

Aceiași autori au ajuns însă la o altă concluzie în ipoteza unei pedepse executabile cu închisoarea mai mare de 15 ani, în sensul că „dacă pedeapsa definitiv aplicată este închisoarea mai mare de 15 ani (maximul măsurii educative a internării într-un centru de detenție), instanța va înlocui pedeapsa cu internarea într-un centru de detenție pe o perioadă de 15 ani.”

VIII. Jurisprudența relevantă a Curții Constituționale

Nu a fost pronunțată nicio decizie cu privire la neconstituționalitatea dispozițiilor legale ce fac obiectul dezlegării problemei de drept.

IX. Punctul de vedere al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție

Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a comunicat că Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat printr-o altă hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii asupra chestiunii a cărei dezlegare se solicită și, de asemenea, această chestiune nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

În cuprinsul concluziilor scrise, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a apreciat următoarele: „În interpretarea dispozițiilor art. 21 alin. (1) și (3) din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, pedeapsa închisorii executabilă, aplicată în baza Codului penal din 1969 pentru infracțiuni comise în timpul minorității, se înlocuiește cu măsura educativă a internării într-un centru de detenție pe o perioadă egală cu durata pedepsei închisorii, fără ca măsura educativă să fie limitată la durata maximă de 5 ani prevăzută de art. 125 alin. (2) teza I din Codul penal.”

În concluziile orale, reprezentantul Parchetului a apreciat necesar ca față de opiniile exprimate în doctrină, prezentate de altfel și de judecătorul-raportor, să se rețină că, prin interpretarea dispozițiilor art. 21 alin. (2) din Legea nr. 187/2012, pedeapsa executabilă mai mare de 15 ani, fără însă a depăși 20 de ani, se va înlocui cu măsura educativă a internării într-un centru de detenție pe o durată de 15 ani.

X. Opinia specialiștilor consultați

În conformitate cu dispozițiile art. 476 alin. (10) raportat la art. 473 alin. (5) din Codul de procedură penală, a fost solicitată opinia unor specialiști cu privire la chestiunea de drept ce formează obiectul sesizării.

Facultatea de Drept și Științe Administrative din cadrul Universității de Vest din Timișoara, prin profesorul dr. Viorel Pașca, a exprimat opinia că „Prevederile art. 21 din Legea nr. 187/2012 au caracter special față de cele cuprinse în art. 125 din noul Cod penal, nu pot fi interpretate decât în integralitatea

lor. Dacă legiuitorul ar fi avut intenția ca pedeapsa închisorii aplicată în baza Codului penal din 1969 pentru infracțiuni comise în timpul minorității să nu depășească maximul de 5 ani al măsurii educative a internării într-un centru de detenție, ar fi prevăzut expres aceasta și s-ar fi referit și la teza a II-a a dispozițiilor art. 125 din noul Cod penal, când pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită este închisoarea de 20 de ani sau mai mare ori detențiunea pe viață și internarea se ia pe o perioadă cuprinsă între 5 și 15 ani. Dimpotrivă, legiuitorul în mod unitar a prevăzut în cuprinsul art. 21 din Legea nr. 187/2012 că pedeapsa închisorii executabilă, aplicată în baza Codului penal din 1969, se înlocuiește cu măsura educativă a internării într-un centru de detenție pe o perioadă egală cu durata pedepsei închisorii, sau în cazul pluralității de infracțiuni pe o durată egală cu pedeapsa rezultantă, ori în cazul închisorii care depășește 20 de ani, cu internarea într-un centru de detenție pe o perioadă de 15 ani, fără a face nicio referire la prevederile art. 125 din noul Cod penal. Prevederile art. 21 din Legea nr. 187/2012 și cele ale art. 125 din noul Cod penal au intrat în vigoare la aceeași dată. Este evident că legiuitorul a vrut să trateze situațiile tranzitorii într-un mod diferit de cel prevăzut de art. 125 din noul Cod penal, caz în care doar dispozițiile legii speciale au aplicabilitate în asemenea situații.”

XI. Punctul de vedere exprimat de Direcția legislație, studii, documentare și informatică juridică din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție asupra chestiunii de drept supuse dezlegării

Direcția de specialitate a opinat că în „aplicarea dispozițiilor art. 21 alin. (1) și (3) din Legea nr. 187/2012, pedeapsa închisorii executabilă sau pedeapsa rezultantă a închisorii executabilă, aplicată în baza Codului penal anterior pentru infracțiuni comise în timpul minorității se înlocuiește cu măsura educativă a internării într-un centru de detenție pe o perioadă egală cu durata pedepsei închisorii, nefiind incidente prevederile art. 125 alin. (2) teza I din noul Cod penal.

Prin urmare, s-a apreciat că instanța dispune înlocuirea pedepsei închisorii cu măsura educativă a internării într-un centru de detenție pe o perioadă egală cu durata pedepsei închisorii aplicate prin hotărârea definitivă de condamnare, inclusiv în cazul în care aceasta este mai mare de 5 ani.”

S-a mai reținut că un prim argument care susține această concluzie este dat de modul în care a fost redactată norma, în sensul că aceasta are un caracter explicit, respectiv că pedeapsa executabilă aplicată se înlocuiește cu măsura educativă a internării într-un centru de detenție pe o perioadă egală cu durata pedepsei închisorii, fără stabilirea vreunei limite a duratei măsurii și fără a institui aplicabilitatea prevederilor art. 125 alin. (2) teza I din noul Cod penal.

Un al doilea argument constă în natura dispozițiilor respective, și anume **caracterul special** al prevederilor art. 21 din Legea nr. 187/2012, acestea fiind incluse în cap. IV „Dispoziții speciale privind regimul sancționator aplicabil minorilor” al titlului I „Dispoziții privind aplicarea în timp a legii penale”, ceea ce rezultă și din expunerea de motive a legii. Din conținutul acesteia rezultă regulile speciale pentru soluționarea situațiilor tranzitorii determinate de modificarea fundamentală a regimului sancționator al minorilor și consacrarea unui sistem bazat exclusiv pe măsuri educative.

Al treilea argument îl reprezintă criteriile diferite la care se raportează dispozițiile ce fac obiectul sesizării, în sensul că limitele măsurii educative a internării într-un centru de detenție, prevăzute în art. 125 alin. (2) din noul Cod penal, se raportează la **criteriul pedepsei prevăzute de lege**, în timp ce dispozițiile

³ Mihail Udroui, Victor Constantinescu, *Noul Cod penal, Codul penal anterior — Prezentare comparativă, observații, ghid de aplicare, legea penală mai favorabilă*, Editura Hamangiu, 2014, pag. 192.

speciale ale art. 21 din Legea nr. 187/2012 operează în cazul înlocuirii cu **criteriul duratei pedepsei închisorii executabile**, aplicate prin hotărârea definitivă de condamnare.

Al patrulea argument îl constituie împrejurarea că voința de reglementare a legiuitorului privind norma statuată în art. 21 alin. (2) din Legea nr. 187/2012, în sensul de a limita **durata măsurii educative privative de libertate, în anumite ipoteze** (pedeapsa închisorii executabilă sau pedeapsa rezultantă a închisorii executabilă depășește 20 de ani), este reflectată explicit în cuprinsul dispoziției speciale.

Argumentele expuse se referă la pedepsele executabile, aplicate prin hotărâri definitive de condamnare în baza Codului penal anterior pentru infracțiuni comise în timpul minorității, de maximum 15 ani închisoare.

Un alt aspect de interpretare a dispozițiilor art. 21 din Legea nr. 187/2012 este relevant în punctul de vedere exprimat de direcția de specialitate a instanței supreme, și anume cel privind pedepsele executabile, aplicate prin hotărâri definitive de condamnare în baza Codului penal anterior pentru infracțiuni comise în timpul minorității, mai mari de 15 ani închisoare, dar care nu depășesc 20 de ani închisoare, opinându-se că înlocuirea se realizează, în baza dispozițiilor art. 21 alin. (1), (2) și (3) din Legea nr. 187/2012, pe calea interpretării și aplicării corelate a acestora.

În concret, se arată că în ipoteza pedepsei care depășește 15 ani închisoare, dar care nu este mai mare de 20 de ani închisoare, în aplicarea dispozițiilor art. 21 alin. (1), (2) și (3) din Legea nr. 187/2012, instanța înlocuiește pedeapsa închisorii executabile sau pedeapsa rezultantă a închisorii executabile, stabilită în baza Codului penal anterior pentru infracțiuni comise în timpul minorității, cu măsura educativă a internării într-un centru de detenție pe o perioadă de 15 ani.

De exemplu, în temeiul art. 21 alin. (1) și (3) din Legea nr. 187/2012, o pedeapsă sau o pedeapsă rezultantă de 19 ani închisoare ar fi înlocuită cu măsura educativă a internării într-un centru de detenție pe o perioadă de 19 ani, iar în temeiul art. 21 alin. (2) din Legea nr. 187/2012, o pedeapsă sau o pedeapsă rezultantă care depășește 20 de ani închisoare ar fi înlocuită cu măsura educativă a internării într-un centru de detenție pe o perioadă de 15 ani.

În concluzie, Direcția legislație, studii, documentare și informatică juridică din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție a apreciat că limita maximă de 15 ani a duratei măsurii educative a internării într-un centru de detenție, prevăzută în art. 21 alin. (2) din Legea nr. 187/2012 și, în același timp, în art. 125 alin. (2) teza a II-a din noul Cod penal, constituie o limită maximă aplicabilă și pedepselor mai mari de 15 ani închisoare, dar care nu depășesc 20 de ani închisoare.

În consecință, în cazul acestor pedepse, înlocuirea operează în temeiul art. 21 alin. (1), (2) și (3) din Legea nr. 187/2012, fiind aplicabilă limita de 15 ani a duratei măsurii educative a internării într-un centru de detenție, prevăzută în art. 21 alin. (2) din Legea nr. 187/2012.

XII. Raportul asupra chestiunii de drept supuse dezlegării

Judecătorul-raportor a examinat sesizarea, considerând că aceasta întrunește condițiile de admisibilitate prevăzute în art. 475 din Codul de procedură penală, întrucât Dosarul nr. 1.296/233/2014 se află pe rolul Tribunalului Galați, Secția penală, în faza de judecată a contestației formulate de Parchetul de pe lângă Judecătoria Galați, în ultimă instanță.

De asemenea, chestiunea de drept supusă dezlegării, și anume interpretarea în vederea aplicării a dispozițiilor art. 21 din Legea nr. 187/2012, este de natură a determina judecarea pe fond a cauzei, iar prevederile invocate nu au mai făcut, până la

momentul sesizării, obiectul niciunei alte hotărâri prealabile pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție și nici al vreunui recurs în interesul legii soluționat de aceeași instanță.

Totodată, judecătorul-raportor a expus doctrina relevantă asupra dispozițiilor supuse dezlegării, respectiv comentariul exprimat de Tudorel Toader, Maria-Ioana Michinici, Anda Crișu-Ciocintă, Mihai Dunea, Ruxandra Răducanu, Sebastian Rădulețu cu privire la legea penală mai favorabilă în condițiile dispozițiilor art. 21 din Legea nr. 187/2012, aspectele prezentate de Norel Neagu, precum și interpretarea dată de autorii Mihail Udroui și Victor Constantinescu referitoare la aceleași dispoziții, relevând caracterul de obligativitate al alin. (1) al art. 21, precum și ipoteza pedepsei executabile cu închisoarea mai mare de 15 ani, în sensul că, „dacă pedeapsa definitiv aplicată este închisoarea mai mare de 15 ani (maximumul măsurii educative a internării într-un centru de detenție), instanța va înlocui pedeapsa cu internarea într-un centru de detenție pe o perioadă de 15 ani”.

De asemenea, judecătorul-raportor a prezentat opinia exprimată de Facultatea de Drept și Științe Administrative din cadrul Universității de Vest din Timișoara și punctul de vedere formulat de Direcția legislație, studii, documentare și informatică juridică din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție, însușindu-și punctele de vedere de specialitate exprimate.

Raportul întocmit relevă noutatea regimului sancționator al minorilor în noile dispoziții ale Codului penal, subliniindu-se faptul că, prin conținutul lor și locul unde au fost prevăzute de către legiuitor, dispozițiile art. 21 din Legea nr. 187/2012 au caracter de norme tranzitorii, reprezentând o reglementare ce are un caracter special, în raport cu dispozițiile art. 125 din Codul penal.

De asemenea este evidențiată natură juridică a dispozițiilor menționate ce rezultă explicit din prevederea lor în titlul I „Dispoziții privind aplicarea în timp a legii penale”, cap. IV „Dispoziții speciale privind regimul sancționator aplicabil minorilor”, ceea ce îi conferă norme și un conținut distinct, în raport cu prevederile art. 125 din Codul penal în vigoare, referitoare la măsura educativă a internării într-un centru de detenție.

În alin. (2) al art. 21 din Legea nr. 187/2012 se prevede criteriul duratei exprese de 15 ani a măsurii internării într-un centru de detenție, atunci când pedeapsa închisorii aplicată pentru infracțiuni comise de minori depășește 20 de ani.

Din interpretarea art. 21 alin. (1)—(3) din norma mai sus menționată rezultă că pedeapsa executabilă sau pedeapsa rezultantă în cazul pedepsei executabile aplicată pentru infracțiunile comise în timpul minorității mai mare de 15 ani, care însă nu depășește 20 de ani, se înlocuiește cu măsura internării într-un centru de detenție pe o durată de 15 ani, în caz contrar creându-se o situație de inegalitate de tratament în aplicarea acestei norme, în raport cu ipoteza reglementată în alin. (2).

În concluzie, judecătorul-raportor consideră, în aplicarea dispozițiilor art. 6 din Codul penal cu referire la art. 21 alin. (1), (2) și (3) din Codul penal, că:

— pedeapsa închisorii executabilă sau pedeapsa în cazul pluralității de infracțiuni executabilă aplicată pentru infracțiunile comise în timpul minorității, al cărei quantum este până în 15 ani, se va înlocui cu măsura educativă a internării într-un centru de detenție pe o perioadă egală cu durata pedepsei închisorii, și nicidecum cu perioada de 5 ani prevăzută în art. 125 alin. (2) teza I din Codul penal;

— pedeapsa executabilă sau pedeapsa în cazul pluralității de infracțiuni executabilă aplicată pentru infracțiunile comise în timpul minorității mai mare de 15 ani, însă care nu depășește

20 de ani, se va înlocui cu măsura educativă a internării într-un centru de detenție pe o perioadă de 15 ani.

XIII. **Înalta Curte de Casație și Justiție**

Examinând sesizarea formulată în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, reține următoarele:

A. **Cu privire la condițiile de admisibilitate a sesizării**

Legiuitorul român a prevăzut în Codul de procedură penală în vigoare un nou instrument de unificare a practicii judiciare neunitare, respectiv sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept.

În conținutul dispozițiilor art. 475 din Codul de procedură penală sunt statuate condițiile de sesizare a instanței supreme pe care trebuie să le îndeplinească instanța care uzează de această instituție procesual penală.

Astfel, sunt reglementate mai multe condiții cumulative, și anume acelea referitoare la faza procesuală a cauzei în care se ivește chestiunea de drept, felul instanței care poate sesiza și stadiul procesual al cauzei, natura juridică a chestiunii de drept, precum și aceea de a nu fi făcut obiectul vreunui din instrumentele juridice de rezolvare a problemei respective.

Altfel spus, este necesar ca acea cauză în care există o chestiune de drept ce urmează să fie supusă dezlegării să se afle „în cursul judecării”, respectiv instanța să fi fost sesizată, iar procesul să se afle în curs de desfășurare; instanțele pe rolul cărora se află o asemenea cauză să fie din cele expres și limitativ prevăzute de legiuitor, iar cauza respectivă să se găsească în ultima cale de atac — Înalta Curte de Casație și Justiție, curte de apel sau tribunal, investite cu soluționarea cauzei în ultimă instanță; chestiunea de drept supusă dezlegării să conducă la soluționarea pe fond a cauzei respective; condiția negativă, în sensul că instanța supremă nu s-a pronunțat asupra problemei de drept printr-o hotărâre prealabilă sau prin recurs în interesul legii.

În contextul prezentei sesizări, considerăm că aceasta întrunește condițiile de admisibilitate prevăzute în art. 475 din Codul de procedură penală, și anume Dosarul nr. 1.296/233/2014 se află pe rolul Tribunalului Galați, Secția penală, în faza de judecată a contestației formulate de Parchetul de pe lângă Judecătoria Galați, tribunalul fiind una dintre instanțele enumerate expres și limitativ de către legiuitor, ce poate judeca calea de atac exercitată, aceasta având caracter exclusiv și intrând în sfera accepțiunii de „în ultimă instanță”.

De asemenea, chestiunea de drept supusă dezlegării, și anume interpretarea în vederea aplicării a dispozițiilor art. 21 din Legea nr. 187/2012, este de natură a determina judecarea pe fond a cauzei, iar prevederile invocate nu au mai făcut, până la momentul sesizării, obiectul niciunei alte hotărâri prealabile pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție și nici al vreunui recurs în interesul legii soluționat de aceeași instanță.

B. **Cu privire la chestiunea de drept a cărei dezlegare se solicită**

Codul penal în vigoare cuprinde o nouă reglementare a minorității și în special a sancțiunilor aplicabile minorilor, în raport cu reglementarea prevăzută în Codul penal din 1969.

Noutatea rezidă în faptul că a fost înlocuit regimul sancționator mixt, constând în măsuri educative și pedepse, cu acela fundamentat numai pe măsuri educative, neprivative și privative de libertate, statuându-se astfel un caracter mai blând al sancțiunilor ce se pot aplica unei categorii speciale de infractori, cum sunt minorii, care răspund penal.

În asigurarea aplicării legii penale în timp, a caracterului mai favorabil al acesteia la momentul intrării în vigoare a noilor dispoziții ale Codul penal referitoare și la minoritate, în ceea ce privește situația condamnaților minori la pedepse cu

închisoarea, voința expresă a legiuitorului a fost de a reglementa în norme tranzitorii situația acestora.

Așadar, prin conținutul lor și locul unde au fost prevăzute de către legiuitor, dispozițiile art. 21 din Legea nr. 187/2012 au caracter de norme tranzitorii, reprezentând o reglementare ce are un caracter special, în raport cu dispozițiile art. 125 din Codul penal.

Această natură juridică a dispozițiilor menționate rezultă explicit din prevederea lor în titlul I „Dispoziții privind aplicarea în timp a legii penale”, cap. IV „Dispoziții speciale privind regimul sancționator aplicabil minorilor”, ceea ce îi conferă normei și un conținut distinct, în raport cu prevederile art. 125 din Codul penal în vigoare, referitoare la măsura educativă a internării într-un centru de detenție.

Din perspectiva tehnicii de reglementare a conținutului dispozițiilor art. 21 din Legea nr. 187/2012, legiuitorul a introdus condiții diferite decât cele care conferă aplicabilitate de sine stătătoare măsurii educative a internării într-un centru de detenție, prevăzută la art. 125 din Codul penal.

Astfel, caracterul mai favorabil al normei statuate în art. 21 alin. (1) și (3) din Legea nr. 187/2012 este dat de obligativitatea înlocuirii pedepsei executabile sau pedepsei rezultante executabile cu măsura educativă a internării într-un centru de detenție, a cărei durată este diferită de cea prevăzută în art. 125 alin. (2) teza I din Codul penal (2 la 5 ani) și anume este egală cu durata pedepsei închisorii.

Voința legiuitorului în conținutul acestei norme a fost de a înlocui numai sancțiunea pedepsei executabile sau a pedepsei rezultante executabile cu măsura educativă a internării într-un centru de detenție, natura juridică a acesteia fiind mai blândă, însă ca durată ea urmează să fie egală cu pedeapsa aplicată, fără a se face vreo referire la limitele măsurii statuate în art. 125 alin. (2) din Codul penal, respectiv de 5 ani.

În alin. (2) al art. 21 din Legea nr. 187/2012 se prevede criteriul duratei exprese de 15 ani a măsurii internării într-un centru de detenție, atunci când pedeapsa închisorii aplicată pentru infracțiuni comise de minori depășește 20 de ani.

Din interpretarea art. 21 alin. (1)—(3) din norma mai sus menționată rezultă că pedeapsa executabilă sau pedeapsa rezultantă în cazul pedepsei executabile aplicată pentru infracțiunile comise în timpul minorității mai mare de 15 ani, care însă nu depășește 20 de ani, se înlocuiește cu măsura internării într-un centru de detenție pe o durată de 15 ani, în caz contrar creându-se o situație de inegalitate de tratament în aplicarea acestei norme, în raport cu ipoteza reglementată în alin. (2).

În concluzie, Înalta Curte de Casație și Justiție constată în aplicarea dispozițiilor art. 6 din Codul penal cu referire la art. 21 alin. (1), (2) și (3) din Legea nr. 187/2012, că:

— pedeapsa închisorii executabilă sau pedeapsa în cazul pluralității de infracțiuni executabilă aplicată pentru infracțiunile comise în timpul minorității, al cărei quantum este până la 15 ani, se va înlocui cu măsura educativă a internării într-un centru de detenție pe o perioadă egală cu durata pedepsei închisorii, și nicidecum cu perioada de 5 ani prevăzută în art. 125 alin. (2) teza I din Codul penal;

— pedeapsa executabilă sau pedeapsa în cazul pluralității de infracțiuni executabilă aplicată pentru infracțiunile comise în timpul minorității mai mare de 15 ani, însă care nu depășește 20 de ani, se va înlocui cu măsura educativă a internării într-un centru de detenție pe o perioadă de 15 ani.

Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 477 din Codul de procedură penală,

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

DECIDE:

Admite sesizarea formulată de Tribunalul Galați, Secția penală, prin Încheierea din 16 mai 2014, pronunțată în Dosarul nr. 1.296/233/2014, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea în principiu a problemei de drept, respectiv dacă în aplicarea art. 21 alin. (1) și (3) din Legea nr. 187/2012 pedeapsa închisorii executabilă mai mare de 5 ani aplicată pentru infracțiuni săvârșite în timpul minorității se înlocuiește cu a) măsura educativă a internării într-un centru de detenție pe o durată egală cu durata pedepsei închisorii ori cu b) măsura educativă a internării într-un centru de detenție pe o durată de 5 ani.

Stabilește că în aplicarea legii penale mai favorabile, după judecarea definitivă a cauzei, potrivit art. 6 din Codul penal cu referire la art. 21 alin. (1), (2) și (3) din Legea nr. 187/2012:

— pedeapsa închisorii executabilă sau pedeapsa în cazul pluralității de infracțiuni executabilă aplicată pentru infracțiunile comise în timpul minorității al cărei cuantum este până în 15 ani se va înlocui cu măsura educativă a internării într-un centru de detenție pe o perioadă egală cu durata pedepsei închisorii;

— pedeapsa executabilă sau pedeapsa în cazul pluralității de infracțiuni executabilă aplicată pentru infracțiunile comise în timpul minorității mai mare de 15 ani, însă care nu depășește 20 de ani, se va înlocui cu măsura educativă a internării într-un centru de detenție pe o perioadă de 15 ani.

Obligatorie de la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, potrivit art. 477 alin. (3) din Codul de procedură penală.

Pronunțată în ședință publică, astăzi, 15 septembrie 2014.

PREȘEDINTELE SECȚIEI PENALE
A ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
judecător **CORINA MICHAELA JÎJÎIE**

Magistrat-asistent,
Corina Ionela Vilcea

EDITOR: GUVERNUL ROMÂNIEI

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; C.I.F. RO427282,
IBAN: RO55RNCB0082006711100001 Banca Comercială Română — S.A. — Sucursala „Unirea” București
și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 Direcția de Trezorerie și Contabilitate Publică a Municipiului București
(alocat numai persoanelor juridice bugetare)

Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, internet: www.monitoruloficial.ro

Adresa pentru publicitate: Centrul pentru relații cu publicul, București, șos. Panduri nr. 1,
bloc P33, parter, sectorul 5, tel. 021.401.00.70, fax 021.401.00.71 și 021.401.00.72

Tiparul: „Monitorul Oficial” R.A.

